

Objaśnienia do formularza SP

Szczegółowość zakresu przedmiotowego formularza SP – ROCZNA ANKIETA PRZEDSIĘBIORSTWA jest zależna od cech podmiotu, takich jak: szczególna forma prawna, liczba pracujących, rodzaj działalności, rodzaj ewidencji księgowej, rok obrotowy, stan aktywności prawnej i ekonomicznej, posiadanie kapitału zagranicznego, lata prowadzenia działalności.

Jednostki „mikro” i „małe” (art.3 ust.1a, 1b, 1c i 1d ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (Dz.U. 2023 r. poz. 120 z późn. zm.)), które korzystają z uproszczeń, podlegają obowiązkowi statystycznemu w zakresie wskazanym przez Prezesa GUS (art. 30 ust. 1 pkt. 3 ustawy z dnia 29.06.1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. 2023 poz. 773 z późn. zm.))

Uwaga: Dane wykazuje się w pełnych tysiącach złotych.

CZĘŚĆ I. PODSTAWOWE DANE O PRZEDSIĘBIORSTWIE

Objaśnienia do działu 1. Dane o sytuacji prawno-organizacyjnej

Pozycja 1. W Portalu Sprawozdawczym w pozycji 1 zostaną wyświetlone podstawowe informacje o jednostkach prowadzących działalność gospodarczą. Jeśli jakkolwiek z podanych informacji uległa zmianie, prosimy o skorygowanie informacji zgodnie z danymi aktualnymi w dniu 31 grudnia 2023 r. W przypadku zmiany podstawowej formy prawnej bądź szczególnej formy prawnej należy wstawić jeden z niżej podanych symboli:

– dla określenia podstawowej formy prawnej (OP):

- 1 – osoba prawna,
- 2 – samodzielna jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej,
- 9 – osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą,

– dla określenia szczególnej formy prawnej (FPN):

- 019 – spółki cywilne,
- 023 – spółki przewidziane przepisami innych ustaw niż ustawa z dnia 15 września 2000 r. - Kodeks spółek handlowych (Dz. U. z 2022 r. poz.1467) i ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz.U. 2022 poz.1360, z późn. zm.) lub formy prawne, do których stosuje się przepisy o spółkach;
- 099 – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą,
- 113 – proste spółki akcyjne,
- 115 – spółki partnerskie,
- 116 – spółki akcyjne,
- 117 – spółki z ograniczoną odpowiedzialnością,
- 118 – spółki jawne,
- 120 – spółki komandytowe,
- 121 – spółki komandytowo-akcyjne,
- 122 – spółki europejskie,
- 124 – przedsiębiorstwa państwowe,
- 140 – spółdzielnie,
- 141 – jednostki badawczo-rozwojowe,
- 142 – spółdzielnie europejskie,
- 165 – instytuty badawcze,
- 428 – państwowe jednostki organizacyjne,
- 179 – oddziały przedsiębiorców zagranicznych,
- 999 – bez szczególnej formy prawnej.

Pozycje 2 i 4 wypełniają tylko te przedsiębiorstwa, które nie złożyły ankiety w ubiegłym roku.

W pozycji 5 należy zaznaczyć jeden z podanych kodów, przy czym poszczególne kody oznaczają:

- 1) Kod 11 – podmiot aktywny – prowadzący działalność

Dotyczy podmiotów ukonstytuowanych zgodnie z przepisami prawa polskiego uzyskujących (w okresie objętym sprawozdaniem) przychody z działalności, dla której prowadzenia powstały lub zostały utworzone;

- 2) Kod 13 – podmiot aktywny – w stanie likwidacji
Dotyczy podmiotów, które 31 XII były w stanie likwidacji, prowadziły nadal działalność i w okresie objętym sprawozdaniem uzyskiwały z niej przychody;
- 3) Kod 14 – podmiot aktywny – w stanie upadłości
Dotyczy podmiotów, które 31 XII były w stanie upadłości, prowadziły nadal działalność i w okresie objętym sprawozdaniem uzyskiwały z niej przychody;
- 4) Kod 21 – podmiot nieaktywny – jeszcze nie podjął działalności
Dotyczy podmiotów ukonstytuowanych zgodnie z przepisami prawa polskiego, które w okresie objętym sprawozdaniem nie podjęły żadnych działań na rzecz działalności, dla której prowadzenia powstały lub zostały utworzone;
- 5) Kod 23 – podmiot nieaktywny – w stanie likwidacji
Dotyczy podmiotów, które 31 XII były w stanie likwidacji i nie prowadziły, w okresie objętym sprawozdaniem, działalności, dla której powstały;
- 6) Kod 24 – podmiot nieaktywny – w stanie upadłości
Dotyczy podmiotów, które 31 XII były w stanie upadłości i nie prowadziły, w okresie objętym sprawozdaniem, działalności, dla której prowadzenia powstały;
- 7) Kod 25 – podmiot nieaktywny – z zawieszoną działalnością
Dotyczy podmiotów, które 31 XII miały zawieszoną działalność.
- 8) Kod 26 – podmiot nieaktywny – z zakończoną działalnością (niewyrejestrowany z rejestru sądowego/ewidencji)
Dotyczy podmiotów, które zakończyły definitywnie działalność, ale nie dopełniły obowiązku zgłoszenia wniosku o wykreślenie z rejestru sądowego/ewidencji, wniosek o wykreślenie nie został jeszcze rozpatrzony lub wykreślenie nie uległo uprawomocnieniu.

UWAGA: jeżeli przedsiębiorstwo zaznaczyło kod 23, 24 lub 25 wypełnia część I dział 1 (bez pozycji 3) oraz części: III, VI i VII ankiety. Jeżeli przedsiębiorstwo zaznaczyło kod 21 wypełnia część I dział 1 pozycje 1,4,5,6,8,9 oraz część VI ankiety; jeżeli kod 26, wypełnia wyłącznie część I dział 1 pozycje 1,2,4 do 9.

W pozycji 6 należy zaznaczyć rodzaje podmiotów, z którymi Państwa firma miała powiązania poprzez udziały w kapitale/funduszu, oddziały lub inne jednostki zlokalizowane za granicą. Jeżeli takich zdarzeń nie było, należy wskazać cyfrę „2” we wszystkich trzech podpunktach a), b), c).

Pozycję 7 wypełnia się w przypadku poniesienia przez przedsiębiorstwo nakładów na działalność badawczo-rozwojową.

Nakłady wewnętrzne na działalność B+R to nakłady poniesione w roku sprawozdawczym na prace B+R wykonane w jednostce sprawozdawczej, niezależnie od źródła pochodzenia środków. Nakłady wewnętrzne na prace B+R obejmują zarówno nakłady bieżące, jak i nakłady inwestycyjne na środki trwałe związane z działalnością B+R, lecz nie obejmują amortyzacji tych środków. Nakłady te podaje się w ujęciu brutto, nawet jeśli aktualne koszty mogły być niższe z powodu ulg czy rabatów przyznanych po wykonaniu prac B+R.

Nakłady zewnętrzne na działalność B+R to nakłady poniesione w roku sprawozdawczym na prace B+R wykonane **poza** jednostką sprawozdawczą przez innych wykonawców (podwykonawców) krajowych i od nich nabyte oraz nakłady poniesione przez jednostkę sprawozdawczą na prace B+R wykonane za granicą według źródeł ich nabycia. Do nakładów zewnętrznych zalicza się również składki oraz inne środki przekazywane na rzecz międzynarodowych organizacji i stowarzyszeń naukowych, takich jak np.: CERN, ESF, Zjednoczony Instytut Badań Jądrowych itp. (w części dotyczącej działalności B+R).

W pozycji 8 należy wymienić symbole wszystkich zdarzeń, które nastąpiły w ciągu roku kalendarzowego, oraz daty tych zdarzeń; i tak, jeżeli w przedsiębiorstwie wystąpiło więcej niż jeden raz zdarzenie, np. 08, należy wymienić to zdarzenie tyle razy, ile razy wystąpiło w ciągu roku kalendarzowego.

Pozycję 9 wypełnia się, jeżeli w pozycji 8 zaznaczono którekolwiek ze zdarzeń o symbolu od 02 do 09.

Jeżeli w pozycji 8 zaznaczono symbol zdarzenia:

- 1) 02 (przedsiębiorstwo powstało w wyniku całkowitego przejęcia innego przedsiębiorstwa, w tym: zakup, dzierżawa, przejęcie w zarząd), to prosimy podać dane o przejętym przedsiębiorstwie;

- 2) 03 (przedsiębiorstwo powstało z wydzielenia z innego przedsiębiorstwa), to prosimy podać dane o przedsiębiorstwie, z którego badane przedsiębiorstwo zostało wydzielone;
- 3) 04 (przedsiębiorstwo powstało z podziału innego przedsiębiorstwa), to prosimy podać dane o przedsiębiorstwie, którego podział był podstawą utworzenia badanego przedsiębiorstwa;
- 4) 05 (przedsiębiorstwo powstało z połączenia przedsiębiorstw), to prosimy podać dane o przedsiębiorstwach, z których powstało badane przedsiębiorstwo;
- 5) 06 (przedsiębiorstwo powstało z połączenia części przedsiębiorstw), to prosimy podać dane o przedsiębiorstwach, z których części powstało badane przedsiębiorstwo;
- 6) 07 (z przedsiębiorstwa wydzielono nowe przedsiębiorstwa), to prosimy podać dane o przedsiębiorstwach wydzielonych;
- 7) 08 (przedsiębiorstwo badane wchłonęło inne przedsiębiorstwa), to prosimy podać dane o przedsiębiorstwach wchłoniętych;
- 8) 09 (przedsiębiorstwo wchłonęło części innych przedsiębiorstw), to prosimy podać dane o przedsiębiorstwach, z których części zostały wchłonięte.

Objaśnienia do działu 2. Rodzaje działalności przedsiębiorstwa

W dziale tym należy podzielić całą działalność przedsiębiorstwa (łącznie z produkcją wykonywaną poza granicami kraju, jeżeli jest ona wykazana w cz. II „Bilans i rachunek zysków i strat”) według poszczególnych jej rodzajów.

Sprzedaż detaliczna dóbr własnej produkcji prowadzona przez przedsiębiorstwo, które dobra te wytworzyło, nie jest traktowana jako oddzielny rodzaj działalności i należy zaliczać ją do kategorii obejmującej wytwarzanie tych dóbr.

W rubryce 1 należy określić rodzaje działalności na poziomie **klas** oznaczonych symbolami 4-cyfrowymi w Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) wprowadzonej rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 2007 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD) (Dz.U. 2017 poz. 2440, z późn. zm.). W przypadku wątpliwości w sprawie zaklasyfikowania rodzaju produkcji, wykonywanych robót, świadczonych usług oraz działalności handlowej należy konsultować się z Ośrodkiem Klasyfikacji i Nomenklatur w Urzędzie Statystycznym w Łodzi..

W Portalu Sprawozdawczym dla przedsiębiorstw, które złożyły ankietę za poprzedni okres sprawozdawczy, został podłączony wykaz rodzajów produkcji, wykonywanych robót, świadczonych usług oraz działalności handlowej z roku poprzedniego. Jeżeli nastąpiły zmiany w rodzajach działalności, należy je skorygować.

W rubryce 3 należy wykazać uzyskane ze sprzedaży na zewnątrz przedsiębiorstwa przychody:

- ze sprzedaży produktów, tj. wyrobów gotowych i wykonanych usług,
- ze sprzedaży towarów i materiałów,

oraz koszt wytworzenia świadczeń na własne potrzeby jednostki, tj. koszt wytworzenia wyrobów własnej produkcji wydanych do sieci własnych sklepów detalicznych, świadczeń na rzecz własnych inwestycji i na rzecz własnego zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, zakończonych wynikiem pozytywnym prac rozwojowych zaliczonych do wartości niematerialnych i prawnych, zawinionych niedoborów, zaniechanej produkcji, nieuzasadnionych kosztów pośrednich, odpisanych rozliczeń międzyokresowych kosztów.

Wartość wyrobów gotowych sprzedawanych w sieci własnych sklepów należy wykazać wg rodzaju działalności w odpowiedniej klasie wytwarzania tego dobra, a nie jako działalność handlową.

Przychody ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wykazane w rubryce 3 dla „ogółem przedsiębiorstwo” muszą być zgodne z sumą wartości wykazanych w dziale 2 część II w wierszach: 02+07+(05-06) dla przedsiębiorstw, które robią pełny bilans i rachunek zysków i strat, a dla podmiotów prowadzących księgi przychodów i rozchodów z wartością podaną w wierszu 01 działu 2 część II.

Uwaga: jeżeli przedsiębiorstwo jest podatnikiem podatku akcyzowego, to wartość przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów podlegających opodatkowaniu podatkiem akcyzowym, w świetle ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2022 r. poz.931, z późn. zm.) oraz ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym (Dz. U. z 2022 r. poz.143, z późn. zm.), wykazuje się łącznie z podatkiem akcyzowym.

CZĘŚĆ II. BILANS I RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

Podmioty prowadzące księgi rachunkowe przekazują dla statystyki bilans oraz rachunek zysków i strat według załączonego wzoru, wypełniając zarówno wiersze oznaczone literami i cyframi rzymskimi, jak i wiersze bez oznaczeń. **Dział 2 zawiera tylko jedną, porównawczą wersję rachunku zysków i strat** (dane z rachunku porównawczego oraz dane uzupełniające są niezbędne do wyliczeń produktu krajowego brutto).

Podmioty prowadzące inną ewidencję niż księgi rachunkowe (które w pytaniu 1 wskazały symbol 2, 3 lub 4) wypełniają w części II wiersz 27 rubryki 1 i 2 w dziale 1, wiersze 01, 09, 62 w dziale 2 oraz wiersze 74, 75 danych uzupełniających do działu 2.

W przypadku gdy informacja w danym wierszu nie występuje, wiersz ten pomija się.

W punkcie 1 bilansu i rachunku zysków i strat należy zaznaczyć:

- odpowiedź 1 – jeśli przedsiębiorstwo prowadziło w roku 2023 księgi rachunkowe,
- odpowiedź 2 – jeśli przedsiębiorstwo prowadziło w roku 2023 podatkową księgę przychodów i rozchodów,
- odpowiedź 3 lub 4 – jeśli przedsiębiorstwo w roku 2023 opłacało zryczałtowany podatek dochodowy w formie ryczału od przychodów ewidencjonowanych lub karty podatkowej.

Punkty 2, 3 i 4 wypełniają przedsiębiorstwa, które w punkcie 1 zaznaczyły odpowiedź 1.

W punkcie 2 należy zaznaczyć:

- odpowiedź 1 – jeśli rok obrotowy pokrywa się z rokiem kalendarzowym - przedsiębiorstwo sporządza bilans (wypełnia rubryki 1 i 2 bilansu) oraz rachunek zysków i strat za rok kalendarzowy,
- odpowiedź 2 – jeśli rok obrotowy jest różny od roku kalendarzowego lub jednostka powstała w drugiej połowie 2023 r. i w oparciu o prawo handlowe nie jest zobowiązana do zamykania ksiąg na dzień 31 XII 2023 r. – przedsiębiorstwo podaje dane bilansowe wg stanu na dzień 31 XII 2023 r. (rubryka 2 bilansu) oraz sporządza rachunek zysków i strat za rok kalendarzowy 2023.

W punkcie 3 należy zaznaczyć:

- odpowiedź 1 – jeśli przedsiębiorstwo posiada oddziały (zakłady) poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i uwzględniło dotyczące ich dane w bilansie oraz rachunku zysków i strat; w przypadku wskazania tej odpowiedzi przedsiębiorstwo wypełnia punkt 3.1 i podaje dwuliterowe symbole krajów, w których znajdują się zakłady (zgodnie z wykazem kodów krajów według standardu ISO 3166-1), oraz procentowy udział tych oddziałów (zakładów) w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów (z jednym miejscem po przecinku),
- odpowiedź 2 – jeśli przedsiębiorstwo nie posiada zakładów poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Jednostka, w której skład wchodzi jednostki organizacyjne sporządzające samodzielnie sprawozdania finansowe, sporządza łączne sprawozdanie finansowe, będące sumą sprawozdania finansowego jednostki i wszystkich jej oddziałów (zakładów), wyłączając odpowiednio: aktywa i fundusze wydzielone, wzajemne należności i zobowiązania oraz inne rozrachunki o podobnym charakterze, przychody i koszty z tytułu operacji gospodarczych dokonanych między jednostką a jej oddziałami (zakładami) lub między jej oddziałami (zakładami), wynik finansowy operacji gospodarczych dokonywanych wewnątrz jednostki zawarty w aktywach jednostki lub jej oddziałów. Można nie dokonywać powyższych wyłączeń, jeżeli nie wpływa to ujemnie na rzetelne i jasne przedstawienie sytuacji majątkowej i finansowej oraz wyniku finansowego jednostki.

W punkcie 4 należy zaznaczyć:

- odpowiedź 1 – jeśli przedsiębiorstwo sporządza statystyczne sprawozdanie finansowe, stosując przepisy ustawy o rachunkowości,
- odpowiedź 2 – jeśli przedsiębiorstwo sporządza statystyczne sprawozdanie finansowe, stosując Międzynarodowe Standardy Rachunkowości (zgodnie z art. 45 ust. 1a, 1b lub 1e ustawy o rachunkowości).

Przedsiębiorstwa, które w ciągu roku kalendarzowego zmieniły formę prawną bez zmiany numeru identyfikacyjnego REGON składają jedno sprawozdanie za cały rok kalendarzowy lub dwa sprawozdania: jedno przed zmianą formy prawnej, drugie po zmianie formy prawnej. Jeżeli składane są dwa

sprawozdania, to dane według stanu na dzień poprzedzający zmianę formy prawnej, należy złożyć w wersji „papierowej” na adres: Urząd Statystyczny w Warszawie, 02-134 Warszawa ul. 1 Sierpnia 21.

Objaśnienia do działu 1. Bilans sporządzony na dzień 31 XII

AKTYWA

W wierszu 01 wykazuje się aktywa trwałe jednostki w wartości netto, na które składają się wartości niematerialne i prawne, rzeczowe aktywa trwałe, należności długoterminowe, inwestycje długoterminowe oraz długoterminowe rozliczenia międzyokresowe, a w przypadku podmiotów sporządzających bilans zgodnie z MSR i stosujących MSSF 16 także aktywa z tytułu praw do użytkowania.

Zarówno środki trwałe, jak też wartości niematerialne i prawne, oddane do używania na podstawie najmu, dzierżawy lub innej umowy o podobnym charakterze, zalicza się do aktywów trwałych jednej ze stron umowy – właściciela (finansującego) lub użytkownika (korzystającego), zależnie od tego, czy stosowna umowa spełnia warunki określone w art. 3 ust. 4 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, czy nie.

W wierszu 02 wykazuje się nabyte przez jednostkę, zaliczane do aktywów trwałych, prawa majątkowe nadające się do gospodarczego wykorzystania, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, przeznaczone do używania na potrzeby jednostki, a w szczególności: autorskie prawa majątkowe, prawa pokrewne, licencje, koncesje; prawa do wynalazków, patentów, znaków towarowych, wzorów użytkowych oraz zdobniczych; know-how.

Do wartości niematerialnych i prawnych zalicza się również nabytą wartość firmy oraz koszty zakończonych prac rozwojowych.

W wierszu 03 wykazuje się koszty zakończonych powodzeniem prac rozwojowych, umożliwiających uruchomienie produkcji nowych lub ulepszonych produktów lub zastosowanie nowej technologii, jeżeli: produkt lub technologia są ściśle ustalone, a dotyczące ich koszty prac rozwojowych wiarygodnie określone, technologiczna przydatność produktu lub technologii została stwierdzona i odpowiednio udokumentowana i na tej podstawie jednostka podjęła decyzję o wytwarzaniu tych produktów lub stosowaniu technologii, a koszty prac rozwojowych zostaną pokryte, według przewidywania, przychodami ze sprzedaży tych produktów lub zastosowania technologii.

W wierszu 04 wykazuje się wartość firmy stanowiącą różnicę (dodatnią) między ceną nabycia (przejęcia) określonej jednostki lub zorganizowanej jej części a niższą od niej wartością godziwą przejętych aktywów netto (aktywów pomniejszonych o zobowiązania).

W wierszu 05 wykazuje się równowartość środków pieniężnych wyrażonych w walucie polskiej i w walutach obcych przekazywanych kontrahentom na poczet transakcji nabycia składników wartości niematerialnych i prawnych.

W wierszu 06 wykazuje się wartość netto środków trwałych, środków trwałych w budowie oraz zaliczek na środki trwałe w budowie.

W wierszu 07 wykazuje się wartość netto rzeczowych aktywów trwałych i zrównanych z nimi, o przewidywanym okresie ekonomicznej użyteczności dłuższym niż rok, kompletnych, zdatnych do użytku i przeznaczonych na potrzeby jednostki. Wykazuje się też środki trwałe przejęte w nieodpłatny zarząd i użytkowanie.

Środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne przyjęte do używania na podstawie umowy o **leasing finansowy** wykazuje korzystający (leasingobiorca) jako środki trwałe, względnie wartości niematerialne i prawne, natomiast finansujący (leasingodawca) – jako należności. W przypadku umowy najmu, dzierżawy lub innej umowy o podobnym charakterze niemającej charakteru leasingu finansowego, stanowiące jej przedmiot środki trwałe lub prawa wykazuje ich właściciel.

W wierszu 08 wykazuje się wartość gruntów nieprzeznaczonych do dalszej sprzedaży, stanowiących własność lub współwłasność jednostki, oraz prawo wieczystego użytkowania gruntów (grupa 0 wg Klasyfikacji Środków Trwałych). **Nie wykazuje się** tu gruntów oraz prawa wieczystego użytkowania gruntów zakwalifikowanych do inwestycji.

W wierszu 09 wykazuje się wartość budynków i budowli, a także będących odrębną własnością lokali, spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego oraz spółdzielczego prawa do lokalu użytkowego (grupy 1 i 2 według Klasyfikacji Środków Trwałych wprowadzonej rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 3 października 2016 r. w sprawie Klasyfikacji Środków Trwałych (KŚT) (Dz. U. z 2016 r. poz. 1864)), z wyłączeniem budynków, lokali i obiektów oraz praw zakwalifikowanych do inwestycji.

W wierszu 10 wykazuje się wartość maszyn i urządzeń technicznych: grupę 3 – kotły i maszyny energetyczne, grupę 4 – maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania, grupę 5 – maszyny, urządzenia i aparaty specjalistyczne oraz grupę 6 – urządzenia techniczne.

W wierszu 11 wykazuje się środki transportu (grupa 7 według KŚT).

W wierszu 12 wykazuje się grupę 8 – narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie oraz grupę 9 – inwentarz żywy.

W wierszu 13 wykazuje się środki trwałe w budowie, czyli przedsięwzięcia mające na celu uzyskanie nowych lub ulepszenie już posiadanych środków trwałych, w wysokości ogółu kosztów pozostających w bezpośrednim związku z ich nabyciem lub wytworzeniem, pomniejszonych o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości. Zalicza się tu również budowę tych budynków lub obiektów inżynierii lądowej i wodnej, które z chwilą, gdy staną się gotowe, zostaną zaliczone do inwestycji (z wyjątkiem ulepszenia nieruchomości nabytych jako inwestycje).

W wierszu 14 wykazuje się równowartość środków pieniężnych wyrażonych w walucie polskiej i w walutach obcych przekazanych kontrahentom na poczet dostaw lub usług dotyczących środków trwałych w budowie, a także przekazanych kwot odpowiadających udziałowi jednostki gospodarczej we wspólnym finansowaniu środków trwałych w budowie.

W wierszu 15 wykazuje się należności (bez należności z tytułu dostaw i usług), w walucie polskiej i obcej, których termin zapłaty (lub ostatniej raty) przypada po okresie dłuższym niż rok od dnia bilansowego, w kwocie wymaganej zapłaty, z zachowaniem ostrożności.

W wierszu 16 wykazuje się długoterminowe aktywa finansowe oraz te nieruchomości i wartości niematerialne i prawne, które zostały nabyte w celu osiągnięcia korzyści ekonomicznych wynikających z przyrostu ich wartości.

W wierszu 17 wykazuje się nieruchomości (grunty, budynki, budowle, prawa wieczystego użytkowania gruntu, spółdzielcze prawa do lokali) utrzymywane w celu uzyskiwania pożytków z wynajmu lub korzyści wynikających z przyrostu wartości danej nieruchomości. **Nie wykazuje się** tu nieruchomości przeznaczonych do użytku na własne potrzeby oraz przeznaczonych do zbycia w ramach prowadzonej działalności lub które nabyto z zamiarem poddania ulepszeniu, a następnie sprzedaży.

W wierszu 18 wykazuje się wartości niematerialne i prawne nabyte z zamiarem osiągnięcia korzyści ekonomicznych wynikających z przyrostu ich wartości.

W wierszu 19 wykazuje się m.in. udziały, akcje, inne papiery wartościowe, udzielone pożyczki, inne aktywa finansowe płatne i wymagalne bądź przeznaczone do zbycia w terminie dłuższym niż 12 miesięcy od dnia bilansowego lub od daty ich założenia, wystawienia lub nabycia.

W wierszu 24 wykazuje się aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz inne długoterminowe rozliczenia międzyokresowe.

W wierszu 25 wykazuje się aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego w wysokości kwoty przewidzianej w przyszłości do odliczenia od podatku dochodowego w związku z ujemnymi różnicami przejściowymi oraz stratą podatkową możliwą do odliczenia. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego należy wykazywać tylko wtedy, gdy ich realizacja jest prawdopodobna.

W wierszu 26 wykazuje się wartość aktywów obrotowych, na które składają się zapasy, należności krótkoterminowe, inwestycje krótkoterminowe oraz krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe.

W wierszu 27 wykazuje się składniki zapasów, tj. materiały, półprodukty i produkty w toku, produkty gotowe, towary oraz zaliczki na poczet dostaw.

Składniki rzeczowych aktywów obrotowych wycenia się na dzień bilansowy zgodnie z przepisami art. 28 ust. 1 pkt 6, art. 34 i art. 35c ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości), tj. według:

- 1) cen nabycia – art. 28 ust. 2;
lub – jeżeli nie zniekształca to stanu zapasów oraz wyniku finansowego – według:
- 2) cen zakupu;
- 3) albo kosztów wytworzenia – art. 28 ust. 3.

W wierszu 28 wykazuje się nabyte od obcych kontrahentów i ewentualnie wyprodukowane przez własne komórki pomocnicze: surowce i inne materiały podstawowe, paliwa, materiały pomocnicze, opakowania, części zapasowe maszyn i urządzeń, które są przeznaczone do zużycia na potrzeby wszystkich rodzajów własnej działalności gospodarczej. W skład materiałów wchodzi również odpady, produkty uboczne i odzyski powstałe w toku produkcji lub innej działalności. W wierszu tym ujmuje się również wartość:

- 1) materiałów odpisanych uprzednio w koszty bezpośrednio po zakupie, a nieużytych do końca roku obrotowego lub wydanych do produkcji, lecz nieużytych do dnia bilansowego;
- 2) materiałów w drodze, tj. tych, które jeszcze nie znajdują się fizycznie w posiadaniu jednostki gospodarczej, ale stanowią już jej własność;
- 3) inwentarza żywego, np. zakupionego do uboju.

W wierszu 29 wykazuje się równowartość kosztów poniesionych na wytworzenie produktów (wyrobów i usług), które przeszły określone fazy produkcji, ale nie zostały zakończone – są w toku realizacji.

W wierszu 30 wykazuje się wyroby gotowe, tj. takie produkty, które przeznaczone są do sprzedaży, nie podlegają dalszemu przerobowi w jednostce, w której zostały wytworzone, oraz odpowiadają określonym normom lub warunkom umownym, a także roboty i usługi odpisane w momencie wytworzenia w ciężar kosztu własnego, lecz jeszcze niesprzedane do końca okresu sprawozdawczego, a także wartość inwentarza żywego w tuczu i hodowli.

Uwaga: Wartość półproduktów i produkcji w toku oraz produktów gotowych (wiersze 29 i 30) wykazywana jest według kosztu ich wytworzenia. Do kosztów wytworzenia produktu nie zalicza się kosztów ogólnego zarządu, kosztów sprzedaży produktów, kosztów będących konsekwencją niewykorzystanych zdolności produkcyjnych i strat produkcyjnych, magazynowania wyrobów gotowych i półproduktów, chyba że poniesienie tych kosztów jest niezbędne w procesie produkcji (art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości).

W wierszu 31 wykazuje się rzeczowe składniki majątkowe nabyte z przeznaczeniem do dalszej odsprzedaży. W wierszu tym ujmuje się również wartość towarów w drodze.

Wartość materiałów i towarów wykazywana jest w zależności od przyjętych przez jednostkę zasad wyceny – według cen zakupu lub według cen nabycia (tzn. cen zakupu powiększonych o koszty związane z zakupem).

W wierszu 32 wykazuje się równowartość środków pieniężnych wyrażonych w walucie polskiej i w walutach obcych przekazanych dostawcom, których rozliczenie nastąpi po zrealizowaniu zamówionych dostaw zapasów lub wykonaniu usługi.

W wierszu 33 wykazuje się należności z tytułu dostaw i usług wykonanych w ramach działalności operacyjnej, bez względu na termin ich płatności, oraz całość lub tę część należności z innych tytułów, niezaliczonych do aktywów finansowych, które stają się wymagalne w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego, w kwocie wymaganej zapłaty, z zachowaniem ostrożności.

W wierszu 34 wykazuje się należności z tytułu dostaw i usług, zaliczone obecnie w całości do należności krótkoterminowych.

W wierszu 35 wykazuje się stan należności z tytułu dotacji budżetowych i ewentualnych nadpłat z tytułu podatków oraz innych tytułów rozliczanych z budżetem centralnym, z budżetami terenowymi i Zakładem Ubezpieczeń Społecznych w kwocie wymagającej zwrotu oraz należności z tytułu innych świadczeń, do których mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2021 r. poz. 1540).

W wierszu 36 wykazuje się krótkoterminowe aktywa finansowe oraz inne inwestycje krótkoterminowe.

W wierszu 43 wykazuje się stan czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów i rozliczeń międzyokresowych przychodów (podlegających rozliczeniu w okresie nie dłuższym niż 12 miesięcy od dnia bilansowego) jako odpowiednik przychodów niebędących jeszcze na dzień bilansowy należnościami z prawnego punktu widzenia.

W wierszu 44 należy wykazać zadeklarowane lecz jeszcze nie wniesione na dzień bilansowy wkłady pieniężne i niepieniężne (rzeczowe) w spółkach kapitałowych (tj. spółkach z o.o. i akcyjnych), nieopłacone udziały w spółdzielniach każdego typu, a także nieopłacone a zadeklarowane wkłady mieszkaniowe w spółdzielniach mieszkaniowych. W pozycji tej wykazuje się również niewpłacone lub niewniesione wkłady przewidziane umową spółki osobowej, a także przewyższającą zysk brutto kwotę zaliczek pobranych w ciągu roku przez wspólników spółek osobowych.

W wierszu 45 należy wykazać nabyte akcje lub udziały własne przewidziane do zbycia (dozwolone przypadki ich nabycia określa Kodeks spółek handlowych), jak i do umorzenia w ciągu roku od dnia bilansowego. Analogicznie jak udziały lub akcje własne traktuje się w zależnych spółkach udziały lub akcje spółki dominującej. W razie zbycia lub umorzenia własnych udziałów (akcji) stosuje się art.36 ust. 1-3 ustawy o rachunkowości.

PASYWA

W wierszu 47 wykazuje się łączną sumę kapitałów (funduszy) własnych jednostki, tzn. kapitału (funduszu) podstawowego, kapitału (funduszu) zapasowego, kapitału (funduszu) z aktualizacji wyceny, pozostałych kapitałów (funduszy) rezerwowych, niepodzielonego wyniku finansowego z lat ubiegłych, wyniku finansowego netto roku obrotowego oraz odpisów z zysku netto w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna).

W wierszu 48 wykazuje się, w zależności od formy prawnej podmiotu gospodarczego, stan kapitału (funduszu) podstawowego. W pozycji tej wykazują:

- 1) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, akcyjne, komandytowo-akcyjne – kapitał zakładowy;
- 2) przedsiębiorstwa państwowe – fundusz założycielski;
- 3) spółdzielnie – fundusz udziałowy, fundusz wkładów budowlanych, fundusz wkładów mieszkaniowych;
- 4) spółki komandytowe, jawne, partnerskie, cywilne - kapitał właścicieli.

W wierszu 49 wykazuje się kapitał (fundusz) zapasowy ze sprzedaży akcji powyżej ich wartości nominalnej, tworzony ustawowo (np. z zysku), tworzony zgodnie ze statutem lub umową oraz z innych źródeł; zalicza się tu fundusz przedsiębiorstwa przedsiębiorstw państwowych oraz fundusz zasobowy spółdzielni.

W wierszu 50 wykazuje się skutki: aktualizacji wyceny środków trwałych (jeśli wydane zostanie stosowne rozporządzenie), wyrażenia w cenach rynkowych aktywów finansowych zaliczanych do aktywów trwałych, przeliczenia na walutę polską danych oddziałów (zakładów) zagranicznych (art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości) przy sporządzaniu łącznego sprawozdania finansowego (różnice kursowe).

W wierszu 51 wykazuje się kapitał (fundusz) rezerwowy, tworzony z zysku do podziału, z dopłat wspólników lub z innych źródeł określonych w uchwałach o utworzeniu tego kapitału (funduszu), a także stan funduszu prywatyzacyjnego.

W wierszu 52 wykazuje się niepodzielony wynik finansowy z lat ubiegłych, stanowiący nierozliczoną równowartość części (lub całości) wyniku finansowego netto pochodzącego z lat poprzedzających rok obrotowy, za który sporządzony jest bilans (tj. niepodzielony zysk lub niepokrytą stratę). Zgodnie z art. 54 ust. 3 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości w pozycji tej wykazuje się również kwotę korekty spowodowanej usunięciem błędu. Jako stratę z lat ubiegłych ujmuje się również tę część ujemnej różnicy, powstałej ze zbycia lub umorzenia akcji lub udziałów własnych, która nie znalazła pokrycia w kapitale zapasowym.

W wierszu 53 wykazuje się wynik finansowy netto roku obrotowego (zysk – wielkość dodatnia, strata – wielkość ujemna) zgodny z wynikiem finansowym netto z rachunku zysków i strat.

W wierszu 54 wykazuje się odpisy z wyniku finansowego netto bieżącego roku obrotowego jako wielkość ujemną korygującą wynik finansowy netto. W spółkach komandytowych, partnerskich, jawnych, cywilnych i jednostkach stanowiących własność osób fizycznych można w tej pozycji wykazać zaliczki pobrane lub rozdysponowanie zysku przez właścicieli. W spółkach kapitałowych można wykazać wypłacone zaliczki na dywidendę.

W spółdzielniach produkcji rolniczej wykazuje się w tej pozycji między innymi wypłacone w formie zaliczek wynagrodzenie za pracę członków spółdzielni. Przedsiębiorstwa państwowe i jednoosobowe spółki Skarbu Państwa w wierszu tym wykazują dokonane w ciągu roku wpłaty z zysku.

W wierszu 55 wykazuje się rezerwy na zobowiązania, zobowiązania długoterminowe, zobowiązania krótkoterminowe oraz rozliczenia międzyokresowe.

W wierszu 57 wykazuje się rezerwę na odroczony podatek dochodowy w wysokości kwoty podatku dochodowego wymagającej w przyszłości zapłaty.

W wierszu 58 wykazuje się rezerwę na świadczenia emerytalne i podobne.

W wierszu 59 wykazuje się, wyrażone w walucie polskiej i w walutach obcych, zobowiązania długoterminowe z terminem spłaty (lub spłaty ostatniej raty) dłuższym niż jeden rok od dnia bilansowego (bez zobowiązań z tytułu dostaw i usług), a także zobowiązania z tytułu prawa do użytkowania wynikające z wdrożenia MSSF 16.

W wierszu 60 wykazuje się uzyskane długoterminowe pożyczki i kredyty bankowe, w kwocie wymagającej zapłaty (wraz z ewentualnymi odsetkami).

W wierszu 62 należy wykazać długoterminowe kredyty (w rozumieniu Prawa bankowego) udzielone przez banki z siedzibą poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

W wierszu 65 wykazuje się zobowiązania długoterminowe dotyczące zaciągniętych drogą wystawienia obligacji i innych papierów wartościowych (emitowanych przez jednostkę) łącznie z ewentualnymi odsetkami.

W wierszu 66 wykazuje się inne długoterminowe zobowiązania finansowe.

W wierszu 67 wykazuje się ogół zobowiązań z tytułu dostaw i usług, a także całość lub tę część pozostałych zobowiązań, w tym także zobowiązań z tytułu prawa do użytkowania, wynikające z wdrożenia MSSF 16, które stają się wymagalne w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego.

W wierszu 70 należy wykazać krótkoterminowe kredyty (w rozumieniu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (Dz. U. z 2020 r. poz. 1896, z późn. zm.) udzielone przez banki z siedzibą poza granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

Nie uważa się za kredyt zagraniczny kredytu udzielonego przez bank zagraniczny, którego siedziba znajduje się na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

W wierszu 74 wykazuje się całość zobowiązań z tytułu dostaw i usług dotyczących bieżącej działalności operacyjnej bez względu na okres wymagalności zapłaty, w tym również zobowiązań wynikających z rozliczenia zakupu tj. dostaw niefakturowanych i dostaw w drodze.

W wierszu 76 wykazuje się zobowiązania z tytułu podatków (w tym VAT), opłat oraz innych rozrachunków o charakterze publicznoprawnym – wobec budżetów i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i innych świadczeń, do których mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Ordynacja podatkowa w kwocie wymagającej zapłaty.

W wierszu 78 wykazuje się stan funduszy specjalnych, na ogół zakładowy fundusz świadczeń socjalnych. W wierszu tym spółdzielnie mieszkaniowe wykazują również fundusz na remonty zasobów mieszkaniowych, utworzony zgodnie z art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o spółdzielniach mieszkaniowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 1208).

W wierszu 79 wykazuje się rozliczenia międzyokresowe przychodów obejmujące w szczególności: równowartość otrzymanych lub należnych od kontrahentów środków z tytułu świadczeń, których wykonanie nastąpi w następnych okresach sprawozdawczych, środki pieniężne otrzymane na sfinansowanie nabycia lub wytworzenia środków trwałych, w tym także środków trwałych w budowie oraz prac rozwojowych, a także równowartość przejętych nieodpłatnie (w tym w drodze darowizny) środków trwałych w budowie, środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, jeżeli stosownie do innych ustaw nie zwiększają one kapitałów (funduszy) własnych. Zaliczone do rozliczeń międzyokresowych przychodów kwoty zwiększają stopniowo pozostałe przychody operacyjne, równolegle do odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych od środków trwałych lub kosztów prac rozwojowych sfinansowanych z tych źródeł.

Dane uzupełniające do bilansu

Wiersze od 82 do 86 wypełniają wszystkie jednostki sporządzające bilans.

Wiersze 82 i 83 – należy wykazać umorzenia za cały okres użytkowania środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych będących na stanie jednostki.

Wiersze 87–94 wypełniają spółki prawa handlowego, spółki cywilne i inne spółki powołane odrębnymi przepisami oraz zagraniczne przedsiębiorstwa drobnej wytwórczości i oddziały przedsiębiorców zagranicznych.

W wierszu 87 należy wykazać tylko kwotę kapitału zakładowego bez kapitału zapasowego i ewentualnie rezerwowego (podać kwotę figurującą w księgach w wysokości zgodnej z umową lub statutem spółki oraz wpisem do rejestru handlowego, krajowego rejestru spółek). Kwota ta powinna być zgodna z wartością wykazaną w wierszu 48 działu 1.

W wierszu 89 wykazuje się kwotę zaangażowanego kapitału będącego mieniem państwowych osób prawnych, bez mienia Skarbu Państwa.

Przez państwowe osoby prawne (zobowiązane do sporządzania bilansu i rachunku zysków i strat) należy rozumieć przedsiębiorstwa państwowe, państwowe instytucje kultury i kinematografii, spółki prawa handlowego, w których wszystkie udziały stanowią mienie państwowe.

W wierszu 90 wykazuje się kwotę zaangażowanego kapitału wniesionego przez jednostki samorządu terytorialnego.

W wierszu 91 wykazuje się kwotę zaangażowanego kapitału osób fizycznych krajowych.

W wierszu 92 wykazuje się kwotę zaangażowanego kapitału będącego mieniem innych krajowych osób prywatnych (np. spółdzielnie, spółki).

W wierszu 93 wykazuje się kwotę zaangażowanego kapitału zagranicznego (mienia zagranicznego), zarówno osób prawnych, jak i fizycznych. Kwota ta powinna być zgodna z kapitałem zagranicznym wykazany w cz.VI dotyczącej podmiotów z udziałem kapitału zagranicznego (dział 2, pytanie 1.1, wiersz 05).

W wierszu 94 wykazuje się kwotę zaangażowanego kapitału, którego nie można przyporządkować wyżej wymienionym udziałowcom.

Wiersz 95 wypełniają jednostki, które sporządziły bilans zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości i uwzględnily w bilansie środki trwałe zamortyzowane, którym przywrócono wartość.

Wiersz 96 wypełniają jednostki, które sporządziły bilans zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości. Aktywa trwałe przeznaczone do sprzedaży należy uwzględnić w bilansie zgodnie z ich treścią ekonomiczną.

Wiersz 97 wypełniają jednostki, które sporządzają sprawozdania finansowe według MSR i wdrożyły MSSF 16. Wycena składników aktywów z tytułu prawa do użytkowania powinna być zgodna z zasadami przyjętymi w bilansie jednostki sprawozdawczej.

Objaśnienia do działu 2. Rachunek zysków i strat

Obejmuje zestawienie elementów, których suma algebraiczna pozwala na obliczenie wyniku finansowego netto jednostki. Poszczególne pozycje należy wypełnić zgodnie z zamianowaniem wierszy. Należy zwrócić uwagę, że wartości dodatnie pośrednich wyników są zyskami, a ujemne – stratami.

Dział 2 zawiera tylko jedną wersję rachunku zysków i strat, tj. porównawczą.

W wierszu 01 należy wykazać sumę wierszy (02+04+05+07).

W wierszu 02 należy wykazać przychody netto ze sprzedaży w kraju i na eksport wytworzonych przez jednostkę produktów (wyrobów gotowych, półfabrykatów oraz usług), a także usług obcych, jeśli są one fakturowane odbiorcom łącznie z produktami, środki pieniężne otrzymane tytułem dopłat do cen sprzedaży. Przychody netto ze sprzedaży produktów obejmują m.in. należne, bez podatku od towarów i usług, kwoty za sprzedane produkty (niezależnie od tego, czy zostały zapłacone) wynikające z przemnożenia ilości sprzedanej przez jednostkową cenę sprzedaży, skorygowane o należne dopłaty i udzielone rabaty oraz bonifikaty.

W wierszu 03 należy wykazać całkowitą wartość przychodów ze sprzedaży produktów, która dotyczy sprzedaży na eksport.

Uwaga: Równoznaczne do pojęcia „eksport”, stosowanego w odniesieniu do krajów pozaunijnych, jest pojęcie „wewnątrzwspólnotowa dostawa” w odniesieniu do krajów członkowskich UE.

W wierszu 04 należy wykazać przyrost (+) bądź ubytek (-) (zwiększający lub zmniejszający przychody ze sprzedaży produktów) wartości stanu zapasów produktów gotowych, niezakończonych (półproduktów i produkcji w toku), a także rozliczeń międzyokresowych (bez działalności finansowej), jaki nastąpił między początkiem i końcem okresu sprawozdawczego.

W wierszu 05 należy wykazać, traktowane na równi z przychodami, koszty wytworzenia we własnym zakresie świadczeń zwiększających aktywa (np. świadczeń na rzecz budowy własnych środków trwałych, prac rozwojowych odnoszonych na wartości niematerialne i prawne, wyrobów własnej produkcji przekazanych do własnych sklepów).

W wierszu 07 należy wykazać przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów (bez podatku od towarów i usług), tj. kwoty należne za sprzedane towary i materiały, niezależnie od tego, czy zostały zapłacone, wynikające z przemnożenia ilości sprzedanej przez jednostkową cenę sprzedaży netto, skorygowane o należne dopłaty i udzielone opusty, bonifikaty itp. lub umowne kwoty należne z tytułu sprzedaży.

Do przychodów ze sprzedaży towarów zalicza się sprzedaż tych składników, nabytych w celu odsprzedaży w stanie nieprzetworzonym, a w jednostkach sprzedających we własnej sieci sklepów obok towarów obcej produkcji także produkty przez siebie wytworzone.

Uwaga: Przedsiębiorstwa wytwarzające energię elektryczną, ciepłą i gaz oraz zajmujące się dystrybucją (przesyłem) wymienionych wyrobów wykazują:

- 1) w wierszu 02 przychody ze sprzedaży energii elektrycznej, ciepłej, gazu wytworzonych we własnych źródłach oraz przychody ze sprzedaży własnych usług dystrybucyjnych (przesyłowych); jako wartość własnej usługi należy wykazać nadwyżkę opłat (m.in. przesyłowych, abonamentowych) naliczonych przez przedsiębiorstwo zajmujące się dystrybucją nad wielkością ww. opłat zawartych w fakturze od dostawcy energii elektrycznej, ciepłej lub gazu;
- 2) w wierszu 07 przychody ze sprzedaży energii elektrycznej, ciepłej, gazu; będzie to wartość wyliczona z przemnożenia ilości sprzedanej (dostarczonej) energii elektrycznej, ciepłej, gazu przez jednostkową cenę sprzedaży netto (zgodnie z obowiązującymi taryfikatorami); wartość ta powinna być powiększona o opłaty (przesyłowe, abonamentowe) zawarte w fakturach od dostawców ww. wyrobów w zakresie dotyczącym zakupu energii elektrycznej, ciepłej, gazu do dalszej odsprzedaży;
- 3) w wierszach 10 – 29 składniki układu rodzajowego kosztów wytworzenia we własnych źródłach energii elektrycznej, ciepłej, gazu oraz koszty wytworzenia usług dystrybucyjnych (przesyłowych);
- 4) w wierszu 28 wartość, tj. koszt energii elektrycznej, ciepłej, gazu zakupionych do dalszej odsprzedaży - łącznie ze wszystkimi opłatami zawartymi w fakturach od dostawców;

- 5) koszt zakupionej energii elektrycznej, ciepłej, gazu do zużycia na potrzeby własne wraz z przypadającymi na to zużycie opłatami należy wykazać odpowiednio w wierszach 11 i 13;
- 6) pozycja „zużycie materiałów i energii” (wiersz 11) nie powinna zawierać wartości energii na pokrycie strat i różnic bilansowych; wartość tej energii należy ująć w „pozostałych kosztach operacyjnych” (wiersze 38 i 41).

Powyższe uszczegółowienie jest związane z częstym wykazywaniem sprzedaży wyrobów takich, jak energia elektryczna, energia cieplna, gaz – zarówno przez przedsiębiorstwa wytwarzające, jak i dystrybucyjne (przesyłające), co bardzo zniekształca wielkość produkcji wymienionych wyżej wyrobów, gdyż następuje zdublowanie wartości.

W wierszu 08 należy wykazać całkowitą wartość przychodów ze sprzedaży towarów i materiałów, która dotyczy sprzedaży na eksport.

Uwaga: Równoznaczne z pojęciem „eksport”, stosowanym w odniesieniu do krajów pozaunijnych, jest pojęcie „wewnątrzspółnotowa dostawa” w odniesieniu do krajów członkowskich UE.

W wierszu 09 należy wykazać tę część kosztów działalności operacyjnej, która dotyczy działalności operacyjnej podstawowej.

W wierszu 10 należy wykazać planową amortyzację (umorzenie) środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych.

W wierszu 11 należy wykazać zużycie materiałów i energii (elektrycznej, wodnej, ciepłej i inne jej formy), w tym także zużycie opakowań, odpadów, paliw i gazów technicznych.

W wierszu 12 należy wykazać zużycie energii (elektrycznej, wodnej, ciepłej i inne jej formy, np. węgla kamiennego, koksu, oleju napędowego, oleju opałowego, gazu ziemnego, benzyny, odnawialnych źródeł energii). Wiersz nie obejmuje nośników energii wykorzystywanych jako surowce do produkcji lub towar do odsprzedaży.

W wierszu 13 należy wykazać zużycie usług obcych, np. spedycyjnych, transportowych, składowania, remontowych, budowlano-montażowych (także podwykonawców), obróbki obcej, telekomunikacyjnych, prowadzenia ksiąg, badania bilansów, doradztwa, bankowych opłat manipulacyjnych i prowizji (z wyjątkiem prowizji od kredytów), najmu i dzierżawy lokali, sprzętu, terenów, opłat za leasing operacyjny, usług pralniczych, utrzymania czystości, wywozu śmieci.

W wierszu 14 należy wykazać koszt usług obcych związanych z wytwarzaniem na rzecz jednostki wyrobów lub usług w ramach podwykonawstwa. W szczególności należy wykazać koszty wytworzenia produktu według specyfikacji zamawiającego niezależnie czy to będzie produkt końcowy czy półprodukt, a także koszty usług budowlanych wykonanych według specyfikacji zlecającego.

Przy czym usługi podwykonawstwa to takie, które wiążą się z co najmniej częściowym ponoszeniem odpowiedzialności za wyrób lub usługę przez zamawiającego podwykonawstwo.

W wierszu 15 należy wykazać koszty najmu i dzierżawy dóbr materialnych (tj. lokali, sprzętu, terenów) przez okres powyżej jednego roku oraz opłat za leasing operacyjny.

W wierszu 16 należy wykazać koszty usług świadczonych przez agencje pośrednictwa pracy tymczasowej lub inne podobne organizacje dostarczające jednostce pracowników na czas określony, aby uzupełnić lub tymczasowo zastąpić siłę roboczą jednostki; przy czym osoby te są pracownikami agencji pracy tymczasowej.

W wierszu 17 należy wykazać podatki i opłaty obciążające koszty, m.in. podatek akcyzowy, podatek od nieruchomości, podatek od środków transportowych i inne podatki (rolny, leśny) oraz podatki lokalne, a także opłaty urzędowe (notarialne, paszportowe, rejestracyjne, opłaty skarbowe, podatek od umów cywilnoprawnych, za wieczyste użytkowanie gruntów, ochronę środowiska, gdy nie mają charakteru sankcyjnego, opłaty za korzystanie ze środowiska), podatek od towarów i usług (niepodlegający odliczeniu), wpłaty na PFRON.

W wierszu 20 należy wykazać wynagrodzenie brutto pracowników jednostki z tytułu stosunku pracy, z tytułu umów-zlecenia, umów o dzieło i umów agencyjnych.

W wierszu 21 należy wykazać wynagrodzenia wynikające ze stosunku pracy powstałego na podstawie umowy o pracę, powołania, mianowania (nominacji), spółdzielczej umowy o pracę:

- 1) wynagrodzenia osobowe brutto, bez wynagrodzeń osób wykonujących pracę nakładczą, uczniów, zatrudnionych za granicą (jeżeli nie obciążają kosztów działalności operacyjnej jednostki);
- 2) honoraria wypłacane niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę (np. dziennikarzom, realizatorom filmów, programów radiowych i telewizyjnych);
- 3) wypłaty z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej.

W pozycji tej nie są wykazywane wynagrodzenia z tytułu umowy-zlecenia lub umowy o dzieło (wynagrodzenia bezosobowe), tj. wynagrodzenia ze stosunku pracy nawiązanego na podstawie Kodeksu cywilnego.

W wierszu 22 należy wykazać składkę na ubezpieczenia społeczne (w części opłacanej przez pracodawcę), na fundusz pracy, fundusz gwarantowanych świadczeń pracowniczych, wpłaty do Pracowniczych Planów Kapitałowych (PPK) oraz świadczenia na rzecz pracowników, jak np. dopłaty do biletów, kwater, wyżywienia, szkolenia pracowników, wydatki na bhp i ochronę zdrowia, a także odpisy na ZFŚS lub świadczenia urlopowe.

W wierszu 25 należy wykazać wydatki przeznaczone na medycynę pracy, tj. koszty badań wstępnych do pracy, badań okresowych, badań kontrolnych oraz koszty profilaktycznej opieki zdrowotnej niezbędnej ze względu na warunki pracy (według zasad określonych w Kodeksie pracy oraz przepisach wydanych na jego podstawie), a także koszty wybranych świadczeń zdrowotnych z zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej. **Nie należy** w tej pozycji ujmować wynagrodzenia za czas niewykonywania pracy przez pracownika w związku z badaniami profilaktycznymi oraz należności na pokrycie kosztów przejazdu w związku z przeprowadzanymi badaniami okresowymi i kontrolnymi według zasad obowiązujących przy podróżach służbowych.

W wierszu 26 należy wykazać pozostałe koszty, jak np. koszty delegacji krajowych i zagranicznych, ryczałty za używanie samochodów pracowników dla celów służbowych, ubezpieczenia majątkowe, odprawy majątkowe, odprawy pośmiertne, odszkodowania powypadkowe, ekwiwalenty za zużycie przez pracowników odzieży roboczej, narzędzi itp.

W wierszu 28 należy wykazać wartość sprzedanych towarów i materiałów wg cen nabycia lub cen zakupu (jeżeli jednostka nie stosuje cen nabycia).

W wierszu 29 należy wykazać towary pierwotnie zakupione w celach handlowych, a w efekcie przekazane do użycia w przedsiębiorstwie na jego własne cele. Zalicza się tu również towary wykorzystane jako przedmiot dla potrzeb administracyjno-gospodarczych albo też nieodpłatnie przekazane pracownikom, np. przekazanie pracownicy posiadanej w ofercie 1 sztuki odzieży przez właściciela sklepu odzieżowego.

W wierszu 30 należy wykazać zysk ze sprzedaży, tj. nadwyżkę przychodów netto ze sprzedaży i zrównanych z nimi wykazanych w wierszu 01 dział 2 nad kosztami działalności operacyjnej wykazanymi w wierszu 09 dział 2.

W wierszu 31 należy wykazać stratę ze sprzedaży, tj. nadwyżkę kosztów działalności operacyjnej wykazanych w wierszu 09 dział 2 nad przychodami netto ze sprzedaży i zrównanymi z nimi wykazanymi w wierszu 01 dział 2.

W wierszu 32 należy wykazać pozostałe przychody operacyjne, które pośrednio są związane z działalnością operacyjną jednostki, a w szczególności zysk z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych (środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, inwestycji w nieruchomości i prawa), otrzymane nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny, aktywa (w tym także środki pieniężne na inne cele niż nabycie lub wytworzenie środków trwałych, środków trwałych w budowie albo wartości niematerialnych i prawnych), odszkodowania, rozwiązane rezerwy, korekty odpisów aktualizujących wartość aktywów niefinansowych, przychody związane z działalnością socjalną, przychody z najmu (niestanowiące przedmiotu właściwej działalności) lub dzierżawy środków trwałych albo inwestycji w nieruchomości i prawa, przychody powstałe w wyniku aktualizacji wartości nieruchomości oraz wartości niematerialnych i prawnych zaliczonych do inwestycji, jak również ich przekwalifikowania odpowiednio do

środków trwałych lub wartości niematerialnych i prawnych, jeżeli do ich wyceny przyjęto cenę rynkową lub inaczej określoną wartość godziwą. W pozostałych przychodach operacyjnych należy wykazać przychody związane ze zdarzeniami losowymi, tj. zdarzeniami trudnymi do przewidzenia poza działalnością operacyjną jednostki i niezwiązanymi z ogólnym ryzykiem jej prowadzenia, np. odszkodowania z tytułu zdarzeń losowych (powódź, pożar).

W wierszu 34 zgodnie z art. 35c ustawy o rachunkowości, w przypadku ustania przyczyny dla której dokonano odpisu aktualizującego wartość aktywów niefinansowych (rozwiązanie odpisu aktualizującego) należy wykazać równowartość całości lub odpowiedniej części uprzednio dokonanego odpisu aktualizującego z tytułu trwałej utraty wartości - środków trwałych, środków trwałych w budowie, wartości niematerialnych i prawnych, inwestycji w nieruchomości i prawa, zapasów oraz utraty wartości należności oprócz należności zaliczanych do aktywów finansowych.

W wierszu 35 należy wykazać kwotę należnych dotacji związanych pośrednio z działalnością operacyjną jednostki. W szczególności wykazuje się tu przypadające na dany rok obrotowy raty odpisu rozliczeń międzyokresowych przychodów, które zwiększyły pozostałe przychody operacyjne dotyczące dopłat bądź dotacji otrzymanych uprzednio na sfinansowanie budowy i zakupu środków trwałych, sfinansowanie kosztów prac rozwojowych, dokonywanego równoległe do odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych od środków trwałych lub kosztów prac rozwojowych sfinansowanych z tych źródeł, a także dopłaty bezpośrednie i inne tego typu subwencje (za wyjątkiem dopłaty do cen sprzedaży), w tym obszarowe, które nie służą sfinansowaniu zakupu środków trwałych. Do dotacji wykazywanych w pozostałych przychodach operacyjnych zalicza się, środki otrzymane z: Państwowego lub Zakładowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Funduszu Pracy, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, itp., ze środków pomocowych z UE (tzw. podmiotowych), a także wartość umorzonych pożyczek udzielonych przez fundusze celowe.

W wierszu 36 wykazuje się m.in. odpisy rozliczeń międzyokresowych przychodów zaliczone do pozostałych przychodów operacyjnych, równoległe do odpisów amortyzacyjnych lub umorzeniowych otrzymanych nieodpłatnie, w tym w drodze darowizny środków trwałych w budowie, środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych.

W wierszu 38 należy wykazać pozostałe koszty operacyjne niezwiązane bezpośrednio ze zwykłą działalnością jednostki, m.in. stratą z tytułu rozchodu niefinansowych aktywów trwałych, amortyzacją oddanych w dzierżawę lub najem środków trwałych, nieplanowane odpisy amortyzacyjne (odpisy z tytułu trwałej utraty wartości), poniesione kary, grzywny, odszkodowania, odpisane w części lub w całości wierzytelności w wyniku postępowań upadłościowych, układowych i naprawczych, utworzenie rezerw na pewne lub o dużym stopniu prawdopodobieństwa przyszłe zobowiązania (straty z transakcji gospodarczych w toku), odpisy aktualizujące wartość aktywów niefinansowych, koszty utrzymania obiektów działalności socjalnej, darowizny lub nieodpłatne przekazanie aktywów trwałych, koszty powstałe w wyniku aktualizacji wartości nieruchomości oraz wartości niematerialnych i prawnych zaliczonych do inwestycji, jak również ich przekwalifikowania odpowiednio do środków trwałych lub wartości niematerialnych i prawnych, jeżeli do ich wyceny przyjęto cenę rynkową lub inaczej określoną wartość godziwą. W pozostałych kosztach operacyjnych należy wykazać straty związane ze zdarzeniami losowymi, zdarzeniami trudnymi do przewidzenia poza działalnością operacyjną jednostki i niezwiązanymi z ogólnym ryzykiem jej prowadzenia, np. straty powstałe w majątku jednostki na skutek zdarzeń losowych, jak również koszty usuwania skutków tych zdarzeń.

W wierszu 44 należy wykazać zysk na działalności operacyjnej, który stanowi dodatnią różnicę między przychodami netto ze sprzedaży i zrównanymi z nimi oraz pozostałymi przychodami operacyjnymi (wiersz 01 + wiersz 32) a kosztami działalności operacyjnej oraz pozostałymi kosztami operacyjnymi (wiersz 09 + wiersz 38).

W wierszu 45 należy wykazać stratę na działalności operacyjnej, tj. nadwyżkę kosztów wykazanych w wierszach 09 i 38 nad przychodami wykazanymi w wierszach 01 i 32.

W wierszu 46 należy wykazać przychody finansowe, tj. kwoty należne m.in. z tytułu dywidend i udziałów w zysku; odsetki od udzielonych pożyczek, odsetki od lokat terminowych, odsetki zwłoki, zysk z tytułu rozchodu aktywów finansowych, zmniejszenie odpisów aktualizacyjnych wartość aktywów finansowych wobec całkowitego lub częściowego ustania przyczyn powodujących trwałą utratę ich wartości, nadwyżkę

dotatnich różnic kursowych nad ujemnymi, z wyjątkiem odsetek, prowizji, dodatnich i ujemnych różnic kursowych, o których mowa w art. 28 ust. 4 i ust. 8 pkt 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.

W wierszu 49 należy wykazać przychody odsetkowe od przedsiębiorstw należących do sektora niefinansowego (np. odsetki od pożyczek udzielonych innym przedsiębiorstwom niefinansowym, odsetki od obligacji emitowanych przez przedsiębiorstwa niefinansowe). Nie należy w tym miejscu wykazywać przychodów odsetkowych od należności od sektora finansowego (np. odsetek od depozytów bankowych).

W wierszu 53 wykazywana jest nadwyżka dodatnich różnic kursowych nad ujemnymi - nadwyżka stanowiąca różnicę między zrealizowanymi dodatnimi a ujemnymi różnicami kursowymi rozliczana wynikowo po ich skompensowaniu, wynikająca z wyceny przychodów i kosztów wyrażonych w walutach obcych po obowiązującym na ten dzień średnim kursie ogłoszonym dla danej waluty przez NBP.

W wierszu 54 należy wykazać koszty finansowe, m.in. odsetki od zaciągniętych kredytów i pożyczek, odsetki i opłaty dodatkowe z tytułu leasingu finansowego, odsetki i dyskonto od wyemitowanych przez jednostkę obligacji, odsetki zwłoki, stratę z tytułu rozchodu aktywów finansowych, odpisy z tytułu aktualizacji wartości aktywów finansowych, np. skutki obniżenia wartości krótkoterminowych aktywów finansowych, nadwyżkę ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi, z wyjątkiem odsetek, prowizji, dodatnich i ujemnych różnic kursowych, o których mowa w art. 28 ust. 4 i ust. 8 pkt 2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.

W wierszu 59 wykazywana jest nadwyżka ujemnych różnic kursowych nad dodatnimi - nadwyżka stanowiąca różnicę między zrealizowanymi ujemnymi a dodatnimi różnicami kursowymi rozliczana wynikowo po ich skompensowaniu, wynikająca z wyceny przychodów i kosztów wyrażonych w walutach obcych po obowiązującym na ten dzień średnim kursie ogłoszonym dla danej waluty przez NBP.

W wierszu 60 należy wykazać zysk brutto, tj. nadwyżkę przychodów wykazanych w wierszach (01+32+46) nad kosztami wykazanymi w wierszach (09+38+54).

W wierszu 61 należy wykazać stratę brutto, tj. nadwyżkę kosztów wykazanych w wierszach (09+38+54) nad przychodami wykazanymi w wierszach (01+32+46).

W wierszu 62 należy wykazać podatek dochodowy (zgodnie z art. 37 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości).

W wierszu 65 należy wykazać ustaloną na koniec roku – przez agencje wykonawcze - nadwyżkę środków finansowych pozostającą po uregulowaniu zobowiązań podatkowych. Nadwyżka ta jest traktowana jako obowiązkowe obciążenie wyniku finansowego. Wynika to z art. 22 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1634). Agencje wykonawcze – jako osoby prawne – są obowiązane corocznie wpłacać do budżetu państwa, na rachunek bieżący dochodów państwowej jednostki budżetowej obsługującej ministra sprawującego nadzór nad tą agencją, nadwyżkę środków finansowych. Nie wykazuje się w tej pozycji wpłat z zysku przedsiębiorstw państwowych i jednoosobowych Spółek Skarbu Państwa. Odpisy z wyniku finansowego bieżącego roku obrotowego, w tym także wypłaty z zysku, dokonywane na podstawie odrębnych przepisów, uznaje się za element podziału wyniku finansowego netto jednostek w ciągu roku obrotowego. Z tego powodu dokonywane w ciągu roku obrotowego wpłaty z zysku należy wykazać w pasywach bilansu jako odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego.

W wierszu 66 należy wykazać zysk netto, tj. dodatnią różnicę między zyskiem brutto a podatkiem dochodowym i pozostałymi obowiązkowymi zmniejszeniami zysku.

W wierszu 67 należy wykazać stratę netto, tj. ujemną różnicę między zyskiem brutto a podatkiem dochodowym i pozostałymi obowiązkowymi zmniejszeniami zysku, lub stratą brutto powiększoną o obciążenia zwiększające stratę.

W wierszu 68 należy wykazać otrzymane i należne dotacje do działalności operacyjnej stanowiące jedno ze źródeł finansowania działalności podstawowej jednostki, tj. dotacje przedmiotowe oraz wybrane dotacje określone w ustawie budżetowej jako podmiotowe (jeśli mają odniesienie do wartości wytwarzanych produktów), zwiększające przychód jednostki, ustalone w sposób wynikający z określających je przepisów. Wiersz ten obejmuje dotacje przeznaczone na częściowe pokrycie kosztów na wytworzenie sprzedanych

produktów (wyrobów i usług) lub zakup sprzedanych towarów (dotyczy jednostek handlowych), które są realizowane po cenach niższych niż poniesione koszty. W wierszu tym nie ujmuje się dotacji podmiotowych, które nie mają bezpośredniego odniesienia do wartości wytwarzanych produktów lub sprzedanych towarów, takich jak np.: dotacje przeznaczone na finansowanie nabycia/wytworzenia środków trwałych, restrukturyzację przedsiębiorstwa, pokrycie kosztów remontów, usuwanie szkód w kopalniach.

W wierszu 74 należy wykazać sumę kwot podatku od towarów i usług podlegającego wpłacie do urzędu skarbowego za rok kalendarzowy, zgodnie z przekazanymi do urzędu skarbowego deklaracjami podatku VAT.

W wierszu 75 należy wykazać sumę kwot podatku od towarów i usług do zwrotu przez urząd skarbowy na rachunek bankowy jednostki (podatnika), za rok kalendarzowy, zgodnie z przekazanymi do urzędu skarbowego deklaracjami podatku VAT.

W wierszu 76 należy wykazać całkowite wydatki na spłatę zadłużenia (całości zadłużenia, np. wobec banków, innych przedsiębiorstw niefinansowych), obejmujące raty kapitałowe i odsetki, które zostały rzeczywiście poniesione w okresie sprawozdawczym, wydatki poniesione na wykup obligacji, zwrot środków pobranych ze wspólnego rachunku w ramach cash pooling. Nie należy w tym wierszu wykazywać zobowiązań wobec kontrahentów oraz zobowiązań wymagalnych w okresie sprawozdawczym, które nie zostały w tym okresie spłacone.

W wierszu 77 należy wykazać straty powstałe poza magazynem jednostki polegające na trwałej utracie wartości towaru na skutek utraty cech użytkowych towarów handlowych, np. straty w transporcie, w sklepach w wyniku uszkodzenia, zniszczenia, zepsucia, utraty rynków zbytu, upływu sezonu, itp. Nie są one ujęte w odpisach aktualizujących wartość bilansową zapasów towarów lecz są zaliczane w ciężar pozostałych kosztów operacyjnych.

Wiersz 78 wypełniają jednostki, które sporządziły rachunek zysków i strat zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości i nie uwzględniły w tym rachunku podatku akcyzowego od wyrobów.

Wypełnianie Części II sprawozdania przez podmioty prowadzące podatkową księgę przychodów i rozchodów

Podmioty te wypełniają w Części II sprawozdania **wiersz 27 rubryki 1 i 2 w dziale 1, wiersze: 01, 09, 62 w dziale 2 oraz wiersze 74, 75 danych uzupełniających do działu 2.**

Wykazywane w sprawozdaniu wartości powinny wprost wynikać z zapisów ewidencjonowanych w podatkowej księdze przychodów i rozchodów (rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów (Dz. U. z 2019 r. poz. 2544, z późn. zm.)).

Uwaga: Dane wykazuje się w pełnych tysiącach złotych.

W wierszu 27 rubryki 1 i 2 w dziale 1 należy wykazać kwoty wniesionych do księgi podatkowej wyników spisów z natury (**w pełnych tys. zł**). Wprowadzony do księgi stan zapasów na 1 stycznia nie podlega sumowaniu z obrotami roku bieżącego. Uwzględnia się go w rachunku kosztu uzyskania przychodu po zakończeniu roku.

W wierszu 01 działu 2 należy wykazać przychody z prowadzonej działalności, bez podatku VAT – kolumna 9 księgi podatkowej, obejmujące:

- 1) wartość sprzedanych towarów i usług – kolumna 7 księgi przychodów i rozchodów,
Księga ma charakter uniwersalny, ten sam układ przewidziano dla jednostek wytwórczych, handlowych i usługowych (także dla kantorów i lombardów). Stąd zastosowane określenie „towary” oznacza zarówno towary w ścisłym tego słowa znaczeniu, tj. produkty nabyte z przeznaczeniem do sprzedaży w stanie nieprzerobionym, jak i wyroby, półfabrykaty i odpady.
Właściciele kantorów wymiany walut do tego wiersza wnoszą wartość sprzedanych dewiz, a właściciele lombardów kwoty otrzymanych odsetek od kredytów udzielonych pod zastaw oraz wynik sprzedaży rzeczy niewykupionych przez pożyczkobiorców;
- 2) pozostałe przychody – kolumna 8 księgi, tj. przychody ze sprzedaży środków trwałych, wyposażenia, odsetki od środków na rachunkach bankowych itp.

W wierszu 09 działu 2 należy wykazać koszty prowadzonej działalności gospodarczej – suma kolumn 10+11+14 podatkowej księgi przychodów i rozchodów, obejmujące:

- 1) wartość zakupionych towarów handlowych i materiałów według cen zakupu – kolumna 10 księgi przychodów i rozchodów;
Na cenę zakupu składa się cena płacona dostawcy za towar bez podatku VAT lub z podatkiem, gdy prowadzący księgę nie jest podatnikiem tego podatku, a przy imporcie z uwzględnieniem cła i innych opłat, którymi importowany towar jest obciążony na granicy;
Podmioty prowadzące działalność w zakresie kupna i sprzedaży wartości dewizowych w wierszu tym wpisują kwotę zakupionych wartości dewizowych, wynikającą z rejestru kupna i sprzedaży;
- 2) koszty uboczne zakupu – kolumna 11 księgi, tj. koszty transportu, załadunku, wyładunku, ubezpieczenia w drodze itp., czyli kwotę stanowiącą różnicę między ceną nabycia a ceną zakupu;
- 3) wynagrodzenia w gotówce i w naturze – kolumna 12 księgi, tj. wypłacone pracownikom wynagrodzenia brutto (w gotówce i w naturze);
- 4) pozostałe wydatki – kolumna 13 księgi, tj. m.in. czynsz za lokal, opłaty za energię elektryczną, gaz, wodę, telefon, zakup paliw, amortyzacja środków trwałych, składki na ubezpieczenie wypadkowe, emerytalne i rentowe pracowników finansowane przez pracodawcę, koszty reklamy.

W wierszu 62 działu 2 wykazuje się kwotę wpłaconych w roku kalendarzowym zaliczek na podatek dochodowy od prowadzonej działalności gospodarczej (w pełnych tys. zł).

W wierszu 74 należy wykazać sumę kwot podatku od towarów i usług podlegającego wpłacie do urzędu skarbowego za rok kalendarzowy, zgodnie z przekazanymi do urzędu skarbowego deklaracjami podatku VAT (w pełnych tys. zł).

W wierszu 75 należy wykazać sumę kwot podatku od towarów i usług do zwrotu przez urząd skarbowy na rachunek bankowy jednostki (podatnika), za rok kalendarzowy, zgodnie z przekazanymi do urzędu skarbowego deklaracjami podatku VAT (w pełnych tys. zł).

CZĘŚĆ III. ŚRODKI TRWAŁE

W części III wykazuje się wartość brutto środków trwałych kontrolowanych przez jednostkę, amortyzowanych stopniowo oraz jednorazowo (w 100 %) w momencie oddania do używania, w tym własnych jednostek sprawozdawczych (także czasowo nieczynnych, jak np. znajdujące się w rezerwie lub zapasie, będące w naprawie, zbędne, uznane za trwale nieczynne, wydzierżawione innym jednostkom) łącznie z wartością środków trwałych przyjętych do użytkowania na podstawie umów dzierżawy, najmu lub leasingu, z których wynika prawo do ich amortyzowania.

Podziału środków trwałych i nakładów na ich budowę, zakup lub ulepszenie (w tym również nakładów na budowy rozpoczęte, a niezakończone) na grupy i rodzaje należy dokonać zgodnie z KŚT Klasyfikacją Środków Trwałych, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 3 października 2016 r. w sprawie Klasyfikacji Środków Trwałych (KŚT), (Dz. U. z 2016 r. poz.1864).

Do wartości nakładów na środki trwałe zalicza się poniesione w okresie sprawozdawczym nakłady na nabycie (w tym również zakup środków trwałych niewymagających montażu lub instalacji oraz wartość brutto środków trwałych przyjętych na mocy umowy o leasing finansowy łącznie z wartością leasingu uznawanego do celów bilansowych za aktywa trwale korzystającego) bądź wytworzenie na własne potrzeby środków trwałych, nakłady na środki trwałe w budowie (niezakończone, tj. na przyszłe środki trwałe), na ulepszenia (przebudowę, rozbudowę, rekonstrukcję, modernizację) własnych środków, na ulepszenia w obcych środkach trwałych oraz inne nakłady związane z budową środka trwałego, tzw. pierwsze wyposażenie – wraz z kosztami ponoszonymi przy ich nabyciu, tj. kosztami transportu, załadunku i wyładunku, ubezpieczenia w drodze, ceł itp. – niezależnie od źródeł finansowania (również nabyte ze środków obcych, np. dotacji, subwencji itp.).

W przypadku wspólnej budowy środka trwałego przez kilku inwestorów nakłady powinny być wykazane w zakresie całej budowy tylko w sprawozdaniach realizującego inwestycje tzw. inwestora głównego. Inwestorzy, którzy biorą udział w kosztach budowy, nie wykazują wnoszonych udziałów jako zrealizowanych nakładów.

Podmioty, które nie mogą odliczać podatku VAT i podatek ten jest wliczany do wartości środka trwałego, wykazują nakłady łącznie z podatkiem VAT. Również pozostałe podmioty w przypadku, gdy podatek VAT zwiększy wartość ujętego w ewidencji księgowej środka trwałego, podają wartość łącznie z podatkiem VAT

(dotyczy to m.in. samochodów osobowych zakupionych na własne potrzeby oraz zakupionych dóbr inwestycyjnych służących działalności nieopodatkowanej).

Objaśnienia do działu 1. Wartość brutto środków trwałych oraz nakłady na ich budowę, zakup i ulepszenie

Dane w dziale 1 w rubrykach 1 i 6 należy podać według wartości ewidencyjnej figurującej w księgach, tj. bez potrącenia umorzeń.

W rubryce 1 należy podać wartość brutto środków trwałych wg stanu w dniu 1 stycznia 2023 r..

W rubryce 2 należy wykazać tzw. inny przychód środków trwałych, w szczególności:

- 1) środki trwałe otrzymane na podstawie umowy najmu lub dzierżawy, z których wynika prawo ich amortyzowania przez użytkownika;
- 2) środki otrzymane:
 - a) jako wkład rzeczowy (aport),
 - b) jako darowizna,
 - c) nieodpłatnie o charakterze infrastruktury technicznej na mocy czynności cywilno-prawnych,
 - d) w nieodpłatne użytkowanie od Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego itp.,
- 3) nabycie gruntu i ewentualnie obiektów trwale z nim związanych w drodze zasiedzenia (na mocy wyroku sądu);
- 4) ujawnienie środka trwałego;
- 5) przekwalifikowanie z materiałów itp.

W rubryce 3 należy podać wartość środków trwałych, które zostały postawione w stan likwidacji na skutek zużycia w toku normalnego ich użytkowania, oraz środków trwałych, które zostały wycofane z użytkowania (postawione w stan likwidacji) w wyniku zniszczenia (np. wypadków losowych, powodzi, katastrof itp.) lub zmian sytuacyjnych (np. wyburzenie budynku niezukożycie całkowicie celem uzyskania miejsca na budowę innego obiektu). W rubryce tej podaje się również wartość środków trwałych postawionych w stan likwidacji przekazanych innej jednostce celem fizycznej ich likwidacji.

W rubryce 5 należy wykazać przekazania środków trwałych (tzw. inny rozchód), w szczególności:

- jako aportu na poczet udziału w innej jednostce,
- nieodpłatnie jako darowizna,
- innej jednostce do używania na podstawie umowy przewidującej amortyzację przez użytkownika,
- nieodpłatnie o charakterze infrastruktury technicznej na mocy czynności cywilnoprawnej.

W rubryce 6 należy podać wartość brutto środków trwałych wg stanu w dniu 31 XII 2023 r.:

- dla wierszy 02, 03, 08-12 = (suma rubryk 1, 2, 7, 8) – (suma rubryk 3, 4, 5),
- dla wiersza 04 = (suma rubryk 1, 2, 8, w. 17) – (suma rubryk 3, 4, 5),
- dla wiersza 06 = (suma rubryk 1, 2, 8, w. 18) – (suma rubryk 3, 4, 5),

z wyjątkiem, gdy:

- zostały poniesione nakłady, a środki trwałe powstałe w wyniku tych nakładów nie zostały jeszcze wprowadzone do ewidencji księgowej,
- na środki trwałe zostały przyjęte obiekty zakupione w roku poprzednim (wykazane jako nakład w sprawozdaniu ubiegłorocznym),
- zostały poniesione nakłady przez jedną jednostkę, a środki trwałe powstałe w wyniku tych nakładów zostały przekazane innej (innym) jednostce (jednostkom).

Wiersz 01 w rubryce 7 stanowi sumę wartości podanych w rubryce 7 w wierszach: 02+04+06+08+10+11+12+19+20.

Wiersz 01 w rubryce 8 stanowi sumę wartości podanych w wierszach: 02+04+06+08+10+11+12.

W rubrykach 7 i 8 w wierszach od 02 do 12 należy podać wartość poniesionych w roku 2023 nakładów na środki trwałe, **bez względu na to, czy środki trwałe zostały przyjęte do ewidencji** (bez kosztów obsługi zobowiązań zaciągniętych w celu sfinansowania zakupu, budowy lub ulepszenia środka trwałego poniesionych w okresie sprawozdawczym oraz związanych z nimi różnic kursowych). Nie należy tu ujmować wartości nakładów poniesionych w latach ubiegłych.

W rubryce 7 – należy podać wartość nakładów na obiekty produkcji krajowej, z importu oraz przyjęte do odpłatnego używania na mocy umowy o leasing finansowy łącznie z wartością leasingu uznawanego do celów bilansowych za aktywa trwale korzystającego zgodnie z art. 3 ust. 4 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, które spełniają kryteria zaliczania ich do środków trwałych, wykazując nakłady na nowe środki trwale, nakłady na ulepszenie istniejących środków trwałych (przebudowę, rozbudowę, rekonstrukcję, modernizację i doposażenia w ramach ulepszenia),

Uwaga: inwestorzy budujący budynki mieszkalne z przeznaczeniem do sprzedaży w rubryce 7 wykazują również poniesione w roku sprawozdawczym koszty ich budowy.

W rubryce 8 – należy podać wartość nakładów na nabycie używanych środków trwałych wraz z nakładami ponoszonymi przy ich nabyciu, zakup środków trwałych w budowie oraz nabycie prawa użytkowania wieczystego gruntu i spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu mieszkalnego lub użytkowego.

W wierszu 02 w rubrykach 1 i 6 wykazuje się wartość gruntów i prawa użytkowania wieczystego gruntu objęte ewidencją księgową; zakup gruntów oraz prawa użytkowania wieczystego gruntu należy traktować jako nabycie używanego środka trwałego i wykazywać w rubryce 8, a nakłady na poprawę walorów (ulepszenie) tego gruntu w rubryce 7.

Uwaga: wiersz ten wypełniają również jednostki, które na mocy odrębnych przepisów wykonują uprawnienia właścicielskie w stosunku do gruntów stanowiących własność Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego.

W wierszu 05 należy podać wartość budynków i lokali, których powierzchnia użytkowa w przeważającej części przeznaczona jest do stałego zamieszkania, w tym także domów opieki społecznej bez opieki medycznej.

Uwaga: nie należy w wierszu 05 podawać wartości budynków burs, domów akademickich, internatów, hoteli miejskich, schronisk turystycznych, domów opieki społecznej z opieką medyczną oraz budynków użytkowanych jako obiekty kolonijne, domy wypoczynkowo-wczasowe i tym podobnych budynków krótkotrwałego zakwaterowania.

W wierszu 07 należy wykazać wartość ewidencyjną (brutto) melioracji szczegółowych (melioracji wodnych) zaliczoną zgodnie z Klasyfikacją Środków Trwałych do rodzaju 226, tj. tych, które służą regulacji stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby, ułatwieniu jej uprawy oraz ochronie użytków rolnych przed powodzią – ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2021 poz. 624, z późn. zm.).

W wierszu 09 należy wykazać wartość zespołów komputerowych, a w wierszu 11 – wartość narzędzi, przyrządów, ruchomości i wyposażenia – bez względu na fakt, czy są amortyzowane stopniowo, czy jednorazowo (w 100 %) w momencie oddania do używania.

Dane uzupełniające do działu 1

W wierszu 13 należy wykazać wartość ewidencyjną (brutto) melioracji podstawowych (urządzeń wodnych) zaliczonych zgodnie z Klasyfikacją Środków Trwałych do rodzaju 225, tj. tych, które służą regulacji stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby, ułatwieniu jej uprawy oraz ochronie użytków rolnych przed powodzią – ustawa z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (Dz. U. z 2021 poz. 624, z późn. zm.).

W wierszach 14–16 należy wykazać nakłady na zakupy środków trwałych z importu. Przez nakłady z importu należy rozumieć wydatki poniesione na środki trwale (maszyny, urządzenia, środki transportu itp.) wyprodukowane poza granicami kraju, również w przypadku ich zakupu u dealera lub pośrednika. Zakupy środków trwałych montowanych w kraju z elementów sprowadzanych z zagranicy należy traktować jako nakłady krajowe. Nabycie używanych środków trwałych pochodzących z importu należy traktować jako zakup nowych środków trwałych i wykazywać je w rubryce 7 i odpowiednio w wierszach 14–16, natomiast nabycie używanych środków trwałych pochodzących z importu, a użytkowanych dotychczas przez krajowych właścicieli – należy uważać za zakup krajowego używanego środka trwałego i wykazywać tylko w rubryce 8.

Uwaga: Równoznaczne do pojęcia „import”, stosowanego w odniesieniu do krajów pozaunijnych, **jest pojęcie „wewnątrzspółnotowe nabycie”,** w odniesieniu do krajów członkowskich UE.

W wierszu 17 należy wykazać wartość budynków i lokali, a **w wierszu 18** wartość obiektów inżynierii lądowej i wodnej (w tym również wartość przebudowy, rozbudowy, rekonstrukcji i modernizacji już istniejących) pochodzących z nakładów (także wieloletnich) oraz zakupionych od firm budujących na sprzedaż, przyjętych w roku sprawozdawczym do ewidencji księgowej środków trwałych. W wierszach tych nie należy wykazywać wartości budynków i budowli zakupionych i użytkowanych wcześniej przez innego użytkownika wykazywanych w dziale 1 rubryce 8 wierszach 04 i 06.

W wierszu 19 należy podać poniesione w okresie sprawozdawczym koszty obsługi zobowiązań zaciągniętych w celu sfinansowania zakupu, budowy lub ulepszenia środka trwałego oraz związane z nimi różnice kursowe, które wpływają na wartość początkową środka trwałego (wartości tych nie należy zaliczać do wierszy od 02 do 12 w dziale 1).

W wierszu 20 należy wykazać nakłady związane z budową środka trwałego na tzw. pierwsze wyposażenie, które po jej zakończeniu i rozliczeniu nie będą stanowiły środków trwałych ze względu np. na przewidywany krótki okres użytkowania.

W wierszu 30 należy wykazać wartość brutto nieruchomości oraz wartości niematerialnych i prawnych, według stanu w dniu 31 XII 2023 r., zaliczonych do inwestycji długoterminowych (lokat) zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.

Objaśnienia do działu 1.0. Odpisy amortyzacyjne (umorzeniowe)

W wierszu 1 należy podać wartość dotychczasowych (tzn. naliczonych od początku użytkowania) odpisów amortyzacyjnych (umorzeniowych) środków trwałych wykazanych w rubryce 6 działu 1, w wierszu 2 – wartość środków trwałych całkowicie zamortyzowanych (umorzonych), a jeszcze użytkowanych, w wierszu 3 – wartość odpisów amortyzacyjnych (umorzeniowych) w roku sprawozdawczym.

Objaśnienia do działu 1.1. Leasing finansowy

W wierszu 1 należy wykazać wartość brutto środków trwałych **przyjętych** w roku sprawozdawczym do odpłatnego używania na mocy umowy o leasing finansowy łącznie z wartością brutto leasingu uznawanego do celów bilansowych za aktywa trwałe korzystającego zgodnie z art. 3 ust. 4 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, natomiast **w wierszu 2** należy wykazać wartość brutto środków trwałych **oddanych** w roku sprawozdawczym do odpłatnego używania na mocy umowy o leasing finansowy łącznie z wartością brutto leasingu uznawanego do celów bilansowych za aktywa trwałe korzystającego zgodnie z art. 3 ust. 4 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości.

Objaśnienia do działu 2. Finansowanie nakładów

W dziale 2. Finansowanie nakładów dane należy podać łącznie z podatkiem VAT, który nie podlega odliczeniu.

Wartość wykazana **w wierszu 2 rubryce 1** powinna być zgodna z sumą wartości wykazanych w dziale 1 wierszu 01 rubryce 7 i wierszu 01 rubryce 8, natomiast wartość wykazana **w wierszu 3 rubryce 1** powinna być zgodna z wartością podaną w wierszu 01 rubryce 7 działu 1.

W wierszu 4 należy wykazać wydatki poniesione w roku sprawozdawczym na nabycie wartości niematerialnych i prawnych określonych w ustawie z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości. **Uwaga:** W przypadku kosztów prac rozwojowych zakończonych i przyjętych do ewidencji wartości niematerialnych i prawnych w roku sprawozdawczym, należy wykazać ich pełną wartość (łącznie z kosztami poniesionymi przed rokiem sprawozdawczym), zgodnie z art. 33.2 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości/ Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości nr 38.

W wierszu 5 należy wykazać nabycie nieruchomości oraz wartości niematerialnych i prawnych kwalifikowanych, zgodnie z ustawą z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości, do inwestycji długoterminowych (lokat).

W wierszu 6 należy wykazać nabycie akcji, długoterminowych papierów wartościowych, wartości udzielonych długoterminowych pożyczek, wartości udziałów oraz innych długoterminowych aktywów finansowych. Do długoterminowych papierów wartościowych, pożyczek itp. zalicza się te z nich, które

uznane zostały za lokaty i których termin zapłaty przypada co najmniej po upływie roku od daty, na jaką jest sporządzone sprawozdanie finansowe.

W rubryce 5 należy wykazać wartość aktywów trwałych przyjętych w roku sprawozdawczym do odpłatnego używania na mocy umowy o leasing finansowy, łącznie z wartością leasingu uznanego do celów bilansowych za aktywa trwale korzystającego. Wartość wykazana w wierszu 2 rubryce 5 powinna być zgodna z wartością podaną w wierszu 1 rubryce 1 działu 1.1.

W rubryce 6 należy wykazać wszystkie środki zagraniczne bezzwrotne i zwrotne uzyskane w ramach programów międzynarodowych, w tym z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS), Funduszu Spójności (FS) itp., również w przypadkach, gdy inwestycja jest prefinansowana, zaś **w rubryce 7** zagraniczne kredyty i pożyczki zwrotne.

Objaśnienia do działu 3. Nakłady na środki trwałe według kierunków inwestowania

UWAGA: ***dział ten wypełniają podmioty, u których liczba pracujących przekracza 100 osób.***

Objaśnienia związane z pojęciem „nakłady na środki trwałe” zawarte są w objaśnieniach do części III ankiety.

Nakłady na środki trwałe (których budowa jest **kontynuowana** lub nowo rozpoczęta oraz zakupy środków trwałych) należy pogrupować wg kierunków inwestowania i miejsca lokalizacji, opisując w rubryce 0 (począwszy od wiersza 001) w sposób czytelny i jednoznaczny ich rodzaje, np. rozbudowa kopalni, budowa wodociągów, budowa sklepu, zakup samochodów, zakup komputerów, budowa budynków mieszkalnych itp.

Do środków trwałych w budowie zalicza się:

- 1) budowę nowych, ulepszenie (przebudowę, rozbudowę, rekonstrukcję lub modernizację) istniejących budynków i lokali oraz obiektów inżynierii lądowej i wodnej łącznie z nakładami na pierwsze wyposażenie w maszyny, urządzenia techniczne, środki transportu, narzędzia, przyrządy, ruchomości, inwentarz – spełniające kryteria środków trwałych oraz pozostałe nakłady związane z realizacją budowy, które po jej zakończeniu i rozliczeniu nie będą stanowiły środka trwałego;
- 2) zakup oraz montaż kompletnych linii technologicznych lub niepodzielonego wyposażenia produkcyjnego, którego pełne zrealizowanie warunkuje uzyskanie założonego efektu gospodarczego (np. przy modernizacji określonych wydziałów, linii technologicznych, wymagających kompleksowej wymiany maszyn i urządzeń).

Przez nowo rozpoczynane rozumie się te budowy środków trwałych, których realizację faktycznie rozpoczęto w okresie sprawozdawczym.

CZĘŚĆ IV. PODSTAWOWE DANE O JEDNOSTKACH LOKALNYCH

Objaśnienia do działu 1. Dane o miejscu prowadzenia działalności przedsiębiorstwa na terenie kraju oraz poza granicami kraju (tzw. jednostkach lokalnych)

- UWAGA:**
- 1) **podmioty o liczbie pracujących do 20 osób wypełniają rubryki od 5 do 9 tylko w pozycji „Ogółem przedsiębiorstwo”;**
 - 2) **podmioty o liczbie pracujących powyżej 20 osób podają dane o wszystkich jednostkach lokalnych i sklepach stanowiących samodzielne jednostki lokalne, wypełniając rubryki od 0 do 9;**
 - 3) **pozycję dotyczącą zadań inwestycyjnych wypełniają tylko podmioty o liczbie pracujących powyżej 100 osób.**

W dziale tym należy podać dane o miejscach, w których przedsiębiorstwo prowadzi działalność i w których na rzecz przedsiębiorstwa pracuje jedna lub więcej osób (nawet w niepełnym wymiarze godzin pracy).

Za miejsca, w których przedsiębiorstwo prowadzi działalność, należy uznać każdy wyodrębniony geograficznie teren zidentyfikowany konkretnym adresem (tzw. **jednostki lokalne**). Przykładowo, mogą to

być: zakład, filia, magazyn, sklep, zajezdnia, biuro konstrukcyjne i technologiczne, laboratorium doświadczalne, biuro kompletacji dostaw. W tego typu formach zorganizowania przedsiębiorstwa może być prowadzona działalność gospodarcza związana z wytwarzaniem produktów sprzedawanych na zewnątrz przedsiębiorstwa, a także działalność pomocnicza.

W wykazie jednostek lokalnych należy umieścić również:

- 1) budowę, na której inwestor zatrudnia pracowników, pomimo że nie jest tam prowadzona działalność gospodarcza – taką jednostkę lokalną należy oznaczyć w rubryce 3 symbolem PO, a w rubryce 4 symbolem 3;
- 2) jednostkę lokalną, która została oddana w dzierżawę i w tym przypadku w rubryce 4 należy taką jednostkę oznaczyć symbolem 4. Jeżeli uzyskiwane z tego tytułu przychody są zaliczane do sprzedaży produktów, należy ją oznaczyć w rubryce 3 symbolem PR.

Jeżeli przedsiębiorstwo ma jednostki lokalne lub zadania inwestycyjne za granicą, wykazuje je w jednej pozycji jako jedną jednostkę lokalną. Dla takiej jednostki lokalnej w rubryce 0 należy podać kolejny numer jednostki lokalnej, w rubryce 2 należy wypełnić wyłącznie pole „WO”, wpisując symbol „35”, rubryk 1, 3 i 4 nie należy wypełniać, natomiast w rubrykach 5–9 należy podać sumę danych z wszystkich jednostek lokalnych znajdujących się poza granicami kraju, jak również przeważający rodzaj działalności.

W Portalu Sprawozdawczym dla jednostek prowadzących księgi rachunkowe, które sporządziły za poprzedni okres sprawozdawczy sprawozdanie SP i dostarczyły dane o posiadanych jednostkach lokalnych, lista tych jednostek zostanie wyświetlona w dziale 1. W takim przypadku zadaniem przedsiębiorstwa jest skontrolowanie listy i jej uaktualnienie poprzez pominięcie jednostek zlikwidowanych i dopisanie jednostek nieuwzględnionych na liście.

Weryfikację listy jednostek lokalnych w Portalu Sprawozdawczym należy przeprowadzić według niżej podanych zasad:

- 1) jednostkę lokalną, która uległa likwidacji i nie działała przez cały rok, należy pominąć;
- 2) dla nowo powstałej jednostki lokalnej należy podać wszystkie dane na formularzu, nadając jej kolejny numer (nie należy wykorzystywać numerów jednostek zlikwidowanych);
- 3) w przypadku zmiany siedziby zarządu przedsiębiorstwa, tj. jednostki lokalnej zarejestrowanej w roku ubiegłym pod numerem 0001, należy na formularzu wpisać nowy adres siedziby zarządu i odpowiednie dane statystyczne;
- 4) jeżeli dla jednostki z załączonego wykazu uległ zmianie symbol, w rubrykach 3 lub 4 należy wstawić właściwe symbole;
- 5) dla wyświetlonych na liście jednostek lokalnych, nadal aktualnych, należy wypełnić dane odpowiednio w rubrykach od 5 do 9.

Przed wypełnieniem pola „liczba wszystkich jednostek lokalnych łącznie ze sklepami stanowiącymi samodzielne jednostki lokalne” należy przeanalizować formularz z uaktualnionymi jednostkami.

Uwaga: W uzasadnionych przypadkach, po uzgodnieniu z Departamentem Przedsiębiorstw GUS lub Urzędem Statystycznym w Warszawie, dopuszcza się możliwość grupowania jednostek lokalnych (np. umiejscowionych na terenie tej samej gminy), zgodnie ze szczegółowymi ustaleniami przyjętymi indywidualnie dla danej jednostki sprawozdawczej.

Dział 1 wypełniają również te przedsiębiorstwa, których działalność zlokalizowana jest pod jednym adresem, traktując całe przedsiębiorstwo jako jedną jednostkę lokalną.

Jednostki lokalne należy wpisywać kolejno, nadając im numer w rubryce 0, według czterocyfrowego kodu, zaczynając od siedziby zarządu z numerem 0001.

Ponadto w dziale 1, dla podmiotów o liczbie pracujących powyżej 100 osób, należy podać liczbę **zadań inwestycyjnych**, tzn. miejsc, w których prowadzona jest działalność inwestycyjna w przypadku, gdy w miejscach tych (mających konkretny adres) przedsiębiorstwo nie zatrudnia pracowników i nie prowadzi działalności gospodarczej. Nie są to zatem jednostki lokalne, a ewentualnie przysłe jednostki lokalne.

W rubryce 3 należy podać typ każdej jednostki lokalnej, tzn. wstawić symbol PR dla jednostek produkcyjnych oraz symbol PO dla jednostek pomocniczych. Przedsiębiorstwa, których cała działalność zlokalizowana jest pod jednym adresem, w rubryce tej wstawiają symbol PR1.

Przedsiębiorstwa wykazujące jedną jednostkę lokalną i sklepy stanowiące samodzielne jednostki lokalne w rubryce 3 powinny wstawić symbol PR.

Działalność pomocnicza realizowana w ramach danej jednostki to taka działalność, której celem jest umożliwienie lub ułatwienie produkcji wyrobów lub usług przez daną jednostkę na rzecz osób trzecich. Same produkty działalności pomocniczej nie są przekazywane osobom trzecim.

Za **działalność pomocniczą** należy więc uznać taką działalność, która spełnia wszystkie następujące warunki:

- służy jedynie jednostce, do której się odnosi; oznacza to, że wytworzone dobra lub usługi nie są sprzedawane poza przedsiębiorstwem,
- nie jest działalnością unikatową, tzn. że może być prowadzona w innych podobnych jednostkach produkcyjnych,
- zasadniczym jej efektem są usługi, a tylko wyjątkowo również wyroby nietrwałe, o ile nie wchodzi w skład produktu finalnego jednostki, np. stawianie rusztowań,
- koszty jej prowadzenia zaliczane są do kosztów działalności bieżącej, tzn. nie są związane z własną działalnością inwestycyjną przedsiębiorstwa.

Pojęcie działalności pomocniczej może być przybliżone na podstawie kilku następujących przykładów:

- produkcja drobnych narzędzi na potrzeby jednostki jest działalnością pomocniczą (spełnione są wszystkie kryteria),
- transport na potrzeby własne jest działalnością pomocniczą (spełnione są wszystkie kryteria),
- przykładowa działalność typu socjalnego (żłobek, dom wczasowy, przychodnia) jest traktowana jako działalność pomocnicza,
- sprzedaż własnej produkcji jest działalnością pomocniczą, ponieważ nie można produkować bez sprzedaży, tak więc wszystkie sklepy sprzedające wyłącznie wyroby własne należy traktować jako jednostki lokalne pomocnicze, a nie jako sklepy.

W szczególności jednostkami lokalnymi prowadzącymi działalność pomocniczą mogą być: siedziba zarządu przedsiębiorstwa, gdzie nie prowadzi się innej działalności niż zarządzanie całym przedsiębiorstwem, ośrodek obliczeniowy funkcjonujący wyłącznie lub w znacznym stopniu na potrzeby przedsiębiorstwa, magazyny służące do składowania wyprodukowanych wyrobów, magazyny rozdzielcze detalu, przychodnie przykładowe, dom wczasowy, przedszkole przykładowe, hotel robotniczy, a także punkty skupu mleka i punkty skupu żywca.

Zatem **za działalność pomocniczą nie powinny być uznawane:**

- a) produkcja dóbr lub wykonywane prace wchodzące w skład działalności inwestycyjnej prowadzonej systemem gospodarczym,
- b) działalność, której efekty są wykorzystywane nie tylko w działalności przeważającej lub drugorzędnej, ale również znacząca (tj. powyżej 50 %) ich część jest sprzedawana na zewnątrz przedsiębiorstwa,
- c) produkcja wyrobów, które stają się później trwałą częścią produkcji finalnej działalności przeważającej lub drugorzędnej (np. produkcja skrzynek i pojemników służących w przedsiębiorstwie do zapakowania jego wyrobów),
- d) produkcja energii (elektrownia lub ciepłownia) włączona do przedsiębiorstwa, niezależnie od tego, czy produkcja ta jest przekazywana w całości na rzecz działalności przeważającej lub drugorzędnych, czy nie,
- e) zakup towarów w celu ich odsprzedaży w niezmienionym stanie.

Przytoczone wyżej przykłady (punkty a – e) to typowa **działalność produkcyjna**.

Działalność sklepów stanowiących samodzielne jednostki lokalne, a także hurtownie, których działalność polega na zakupie, gromadzeniu, przechowywaniu i odsprzedaży zakupionych towarów, należy uznać za działalność produkcyjną.

Jednostki handlowe wykazują wszystkie swoje jednostki lokalne zlokalizowane pod innym niż siedziba przedsiębiorstwa adresem, tj. np. samodzielne oddziały, wydzielone punkty gromadzenia towarów (np. magazyny, hurtownie, składy), punkty świadczeń i produkcji gastronomicznej (np. restauracje, bary, stołówki), bazy transportowe, zakłady produkcyjne, zakłady remontowe, ośrodki wypoczynkowe, oddziały konfekcjonowania towarów, oddziały reklamy i marketingu, punkty przyjmowania zamówień itp. Wyjątkiem są **sklepy** stanowiące samodzielne jednostki lokalne (a więc nie takie, które tworzą jednostki lokalne, np. wraz z zakładem produkcyjnym), w odniesieniu do których wykazuje się ich łączną liczbę (według stanu na 31 grudnia) w jednej pozycji z podaniem dla nich łącznej liczby zatrudnionych (w liczniku), pracujących (w mianowniku) oraz wysokości wynagrodzeń brutto, z tym że w łącznej liczbie zatrudnionych i wysokości wynagrodzeń brutto należy uwzględnić również odpowiednie wartości dla sklepów, które zlikwidowane

zostały w ciągu roku (przeciętną liczbę zatrudnionych należy wyliczyć zgodnie z objaśnieniami podanymi dla rubryki 5), jak również danych odpowiednio w rubrykach 7–9.

Sklepy, które w ciągu roku zostały zlikwidowane i ich pomieszczenia stoją niewykorzystane, należy wykazać w dziale 1 jako jednostki lokalne, nadając im w rubryce 3 symbol PO, a w rubryce 4 symbol 4. Sklepy oddane w dzierżawę należy również uznać za jednostki lokalne. Jeżeli sklep fabryczny sprzedaje tylko wyroby własnej produkcji, to wtedy jest jednostką lokalną (nie należy wykazywać go w sklepach stanowiących samodzielne jednostki lokalne NS = 001) i w rubryce 3 wstawić symbol PO. Jeżeli sprzedaje i wyroby gotowe i towary, to wtedy należy wykazać go w sklepach stanowiących samodzielne jednostki lokalne, ale wartość przychodów ze sprzedaży towarów należy podać tylko dla towarów handlowych w dziale 1 rubryce 7, a ponadto dla przedsiębiorstw o liczbie pracujących powyżej 100 osób w dziale 3 pozycji 1 rubryce 3.

W przedsiębiorstwach budowlanych nie należy traktować jako jednostek lokalnych poszczególnych placów budów, tj. miejsc, w których wykonywane są prace budowlano-montażowe.

W rubryce 4 należy wpisać: symbol 1 – gdy jednostka prowadzi działalność, symbol 3 – gdy jednostka jest w budowie, symbol 4 – gdy działalność w jednostce uległa zawieszeniu, w tym z powodu oddania w dzierżawę, lub symbol 7 – gdy jednostka lokalna została zlikwidowana w ciągu roku.

W rubryce 5, w liczniku należy wykazać przeciętną liczbę zatrudnionych po przeliczeniu osób niepełnozatrudnionych na pełne etaty (z jednym znakiem po przecinku), a w mianowniku wszystkich pracujących w jednostce według stanu w dniu 31 XII, bez względu na to, czy osoby te pracują w innych jednostkach sprawozdawczych (nie należy zaliczać osób wykonujących pracę na umowę zlecenie, umowę o dzieło oraz osób zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego).

Do zatrudnionych zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru lub mianowania (łącznie z osobami zatrudnionymi poza granicami kraju), w tym również:
 - a) osoby zatrudnione przy pracach interwencyjnych i robotach publicznych, finansowanych z Funduszu Pracy,
 - b) osoby młodociane pracujące na podstawie umowy o pracę, a nie w celu przygotowania zawodowego,
 - c) osoby przebywające za granicą na podstawie delegacji służbowej;
- 2) osoby pracujące w zakładach pracy w formie zorganizowanych grup roboczych, tj. uczestników OHP (z wyjątkiem odbywających naukę zawodu), skazanych;
- 3) cudzoziemców wykonujących pracę w Polsce zgodnie z przepisami zawartymi w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2022 r. poz.690, z późn. zm.).).

Do zatrudnionych nie zalicza się:

- 1) osób wykonujących pracę nakładczą;
- 2) osób (uczniów) zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego;
- 3) agentów;
- 4) osób pracujących na umowę zlecenie lub umowę o dzieło;
- 5) pracowników obcych tj. niebędących w okresie sprawozdawczym pracownikami jednostki, a otrzymujących wynagrodzenie wynikające z wcześniejszego stosunku pracy z jednostką sprawozdawczą np. byłych pracowników.

Przeciętne zatrudnienie należy obliczać jako sumę przeciętnego zatrudnienia w poszczególnych miesiącach podzieloną przez 12 (bez względu na to, czy zakład funkcjonował przez cały rok, czy nie). Metodę obliczania przeciętnego zatrudnienia w miesiącu należy dostosować do sytuacji kadrowej w jednostce.

W przypadku dużej płynności kadr lub natężenia zjawiska udzielania urlopów bezpłatnych należy stosować **metodę średniej arytmetycznej** ze stanów dziennych w miesiącu. Osób przebywających na urlopach bezpłatnych, wychowawczych oraz osób otrzymujących zasiłki chorobowe, macierzyńskie, ojcowskie, rodzicielskie i opiekuńcze nie należy liczyć do stanów dziennych w czasie trwania tych nieobecności z wyjątkiem osób, które łączą dodatkowy urlop macierzyński lub urlop rodzicielski z pracą w niepełnym wymiarze u pracodawcy udzielającego tego urlopu.

Przy stabilnej sytuacji kadrowej przeciętne zatrudnienie w miesiącu można obliczyć **metodą uproszczoną**, tj. na podstawie sumy dwóch stanów dziennych (w pierwszym i ostatnim dniu miesiąca) podzielonej przez dwa, lub **metodą średniej chronologicznej**, obliczanej na podstawie sumy połowy stanu dziennego w pierwszym i ostatnim dniu miesiąca oraz stanu zatrudnienia w 15 dniu miesiąca podzielonej przez dwa. Przy zastosowaniu tych metod w czasie trwania tych nieobecności (w stanach dziennych przyjmowanych do obliczeń) nie należy ujmować osób, które powyżej 14 dni nieprzerwanie w danym miesiącu przebywały na urloпах bezpłatnych, wychowawczych, otrzymywały zasiłki chorobowe, macierzyńskie, rodzicielskie i opiekuńcze z wyjątkiem osób, które łączą dodatkowy urlop macierzyński lub urlop rodzicielski z pracą w niepełnym wymiarze u pracodawcy udzielającego tego urlopu.

Przeliczenia osób niepełnozatrudnionych na pełne etaty dokonuje się według liczby godzin pracy ustalonych w umowie o pracę w stosunku do obowiązującej normy.

Przykłady obliczania przeciętnej liczby zatrudnionych umieszczone są w „Zeszytach metodologicznych. Statystyka rynku pracy i wynagrodzeń” GUS Warszawa 2021 – na stronie:

<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/zasady-metodyczne-rocznik-pracy/zeszyt-metodologiczny-statystyka-ryнку-pracy-i-wynagrodzen,1,3.html>

Do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (tj. umowy o pracę, powołania, wyboru lub mianowania) łącznie z sezonowymi i zatrudnionymi dorywczo;
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek:
 - a) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin) jednostek prowadzących działalność gospodarczą (z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce),
 - b) osoby pracujące na własny rachunek;
- 3) osoby wykonujące pracę w Polsce, a także za granicą na rzecz jednostek, w których zostały zatrudnione, niezależnie od czasu trwania tego zatrudnienia (np. przy realizacji usług eksportowych, jako pracownicy polskich przedstawicielstw dyplomatycznych, urzędów centralnych, polskich przedstawicielstw przy ONZ oraz innych misji, a także osoby skierowane za granicę w celach szkoleniowych i badawczych);
- 4) agentów pracujących na podstawie umów agencyjnych i umów na warunkach zlecenia (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów); do agentów nie zalicza się osób, które prowadzą własną działalność gospodarczą;
- 5) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 6) członków spółdzielni produkcji rolniczej, tj. członków RSP oraz powstałych na ich bazie spółdzielni o innym profilu produkcyjnym, w odniesieniu do których funkcjonuje prawo spółdzielcze, a także członków spółdzielni kółek rolniczych;
- 7) osoby otrzymujące zasiłki chorobowe, macierzyńskie, ojcowskie, rodzicielskie i opiekuńcze, a także nauczycieli przebywających na urloпах zdrowotnych lub „będących czasowo w stanie nieczynnym” oraz skazanych (więźniów) pracujących na podstawie zbiorowych umów o pracę.

Do pracujących nie zalicza się osób skreślonych czasowo z ewidencji, z którymi nie rozwiązano umowy o pracę, oraz innych, między innymi osób:

- 1) pracujących na umowę zlecenie lub umowę o dzieło;
- 2) zatrudnionych na podstawie umowy o pracę w celu przygotowania zawodowego;
- 3) korzystających z urloпов bezpłatnych w wymiarze powyżej 3 miesięcy (nieprzerwanie);
- 4) korzystających z urloпов wychowawczych w wymiarze powyżej 3 miesięcy (nieprzerwanie);
- 5) przebywających na świadczeniach rehabilitacyjnych;
- 6) pracowników udostępnianych (zatrudnionych) przez agencję pracy tymczasowej;
- 7) pracowników zatrudnionych na kontraktach, których umowa nie ma charakteru umowy o pracę.

W rubryce 6 należy wykazać wynagrodzenia osobowe brutto, tj. łącznie z podatkiem dochodowym i składkami: emerytalną, rentową i chorobową (niezależnie od źródeł finansowania wypłat, tj. zarówno ze środków własnych, jak i refundowanych, np. z Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych) łącznie z wypłatami z tytułu udziału w zysku i z nadwyżki bilansowej w spółdzielniach oraz z zakładowego funduszu nagród; bez wynagrodzeń dla pracowników obcych; wykazane w tej rubryce wielkości dla „ogółem przedsiębiorstwo” powinny być zgodne z sumą wielkości wykazanych w wierszach 1 i 3 w rubryce 2 działu 1 sprawozdania Z-06.

W rubryce 7 należy wykazać:

- 1) przychody ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług), wytworzonych przez jednostkę lokalną, sprzedanych na zewnątrz przedsiębiorstwa, w którego skład wchodzi jednostka lokalna;
- 2) koszt wytworzenia świadczeń na potrzeby własne przedsiębiorstwa. W pozycji tej należy wykazać koszt wytworzenia wyrobów własnej produkcji wydanych do sieci własnych sklepów detalicznych, świadczeń na rzecz własnych inwestycji i na rzecz własnego zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, zakończonych wynikiem pozytywnym prac rozwojowych zaliczonych do wartości niematerialnych i prawnych, zawinionych niedoborów, zaniechanej produkcji, nieuzasadnionych kosztów pośrednich, odpisanych rozliczeń międzyokresowych kosztów;
- 3) wartość przyrostu zapasów produktów gotowych oraz półproduktów i produktów w toku (stan na koniec roku minus stan na początek roku);
- 4) wartość wytworzonych produktów (wyrobów i usług) przez jednostkę lokalną, przekazanych do innych jednostek lokalnych przedsiębiorstwa do dalszego ich wykorzystania;
- 5) przychody ze sprzedaży towarów (składników majątkowych nabytych w celu odsprzedaży) i materiałów sprzedanych na zewnątrz przedsiębiorstwa, w którego skład wchodzi jednostka lokalna.

Wartość wyżej wymienionych produktów należy podać zgodnie ze sposobem wyceny stosowanym w przedsiębiorstwie (np. według cen sprzedaży netto czy według ustalonych dla wewnętrznych rozliczeń w ramach wielozakładowych przedsiębiorstw lub całkowitego kosztu wytworzenia).

Uwaga: jeżeli jednostka lokalna jest podatnikiem podatku akcyzowego, to ww. czynności podlegające opodatkowaniu podatkiem akcyzowym, w świetle ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym, wykazuje się łącznie z podatkiem akcyzowym.

W rubryce 8 dla każdej jednostki lokalnej, sklepów stanowiących samodzielne jednostki lokalne oraz zadań inwestycyjnych należy wykazać: w liczniku nakłady na środki trwałe ogółem, w mianowniku wartość nakładów na budynki i budowle (zgodnie z objaśnieniami do cz. III). Suma wartości nakładów na środki trwałe ogółem dla wszystkich jednostek lokalnych, sklepów stanowiących samodzielne jednostki lokalne oraz zadań inwestycyjnych wykazana dla „ogółem przedsiębiorstwo” powinna być zgodna z wartością wykazaną w części III dziale 1 rubryce 7 wierszu 01. Suma wartości nakładów na budynki i budowle dla wszystkich jednostek lokalnych, sklepów stanowiących samodzielne jednostki lokalne oraz zadań inwestycyjnych wykazana dla „ogółem przedsiębiorstwo” powinna być zgodna z wartością wykazaną w części III dz. 1 rubryce 7 wiersz 04 + wiersz 06.

W rubryce 9 dla każdej jednostki lokalnej oraz sklepów stanowiących samodzielne jednostki lokalne należy wykazać: w liczniku wartość środków trwałych brutto według stanu na 31 grudnia, w mianowniku wartość budynków i budowli (zgodnie z objaśnieniami do części III). Suma wartości środków trwałych brutto dla wszystkich jednostek lokalnych i sklepów stanowiących samodzielne jednostki lokalne wykazana dla „ogółem przedsiębiorstwo” powinna być zgodna z częścią III dział 1 rubryka 6 wiersz 01. Suma wartości brutto budynków i budowli dla wszystkich jednostek lokalnych i sklepów stanowiących samodzielne jednostki lokalne dla „ogółem przedsiębiorstwo” powinna być zgodna z częścią III dział 1 rubryka 6 wiersz 04 + wiersz 06.

Wartości wykazane w rubrykach 5–9 dla „Ogółem przedsiębiorstwo” muszą być sumą wartości wykazanych dla wszystkich jednostek lokalnych i sklepów stanowiących samodzielne jednostki lokalne oraz w rubryce 8 również zadań inwestycyjnych.

Objaśnienia do działu 2 Rodzaje działalności oraz poniesione koszty w produkcyjnej jednostce lokalnej lub sklepach

UWAGA: dział ten wypełniają podmioty o liczbie pracujących powyżej 100 osób, wykazując dane tylko dla produkcyjnych jednostek lokalnych oraz sklepów położonych na terenie kraju.

Dział 2 należy wypełnić oddzielnie dla każdej jednostki lokalnej produkcyjnej wymienionej w dziale 1 oraz zbiorczo dla wszystkich sklepów (jeśli występują w dziale 1; pozycja NS=001).

W pozycji 1 „numer kolejny jednostki lokalnej” (pozycja NRJL) należy wstawić czterocyfrowy numer zgodny z numerem ustalonym dla jednostki lokalnej w dziale 1.

Pozycja 2 dotyczy wyłącznie sklepów stanowiących samodzielne jednostki lokalne, wykazanych w dziale 1. Obok symbolu LS (liczba sklepów) należy podać łączną liczbę sklepów prowadzonych przez jednostkę sprawozdawczą. Dla celów statystycznych sklepom zostanie nadany automatycznie numer NS, o symbolu 001.

Dział 2. pozycje 3–11, należy wypełnić tylko dla lokalnych jednostek produkcyjnych, tzn. tych, dla których w rubryce 3 działu 1 wstawiono symbol PR lub PR1, oraz sklepów.

W pozycji 3 w rubryce 1 „Opis rodzaju działalności” należy wykazać rodzaje działalności danej jednostki lokalnej w oparciu o Polską Klasyfikację Działalności (PKD 2007) na poziomie klas oznaczonych symbolami 4-cyfrowymi.

Sprzedaż detaliczna dóbr własnej produkcji prowadzona przez przedsiębiorstwo, które dobra te wytworzyło, nie jest traktowana jako oddzielny rodzaj działalności i należy zaliczać ją do kategorii obejmującej wytwarzanie tych dóbr.

W pozycji 3 w rubryce 3 „Wartość produktów wytworzonych, a dla działalności handlowej wartość przychodów ze sprzedaży towarów i materiałów” należy wykazać wartości w rozbiciu na poszczególne rodzaje działalności danej jednostki lokalnej, tj.:

- 1) przychody ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług), wytworzonych przez jednostkę lokalną, sprzedanych na zewnątrz przedsiębiorstwa, w którego skład wchodzi jednostka lokalna;
- 2) koszt wytworzenia świadczeń na potrzeby własne przedsiębiorstwa. W pozycji tej należy wykazać koszt wytworzenia wyrobów własnej produkcji wydanych do sieci własnych sklepów detalicznych, świadczeń na rzecz własnych inwestycji i na rzecz własnego zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, zakończonych wynikiem pozytywnym prac rozwojowych zaliczonych do wartości niematerialnych i prawnych, zawinionych niedoborów, zaniechanej produkcji, nieuzasadnionych kosztów pośrednich, odpisanych rozliczeń międzyokresowych kosztów;
- 3) wartość przyrostu zapasów produktów gotowych oraz półproduktów i produktów w toku (stan na koniec roku minus stan na początek roku);
- 4) wartość wytworzonych produktów (wyrobów i usług) przez jednostkę lokalną, przekazanych do innych jednostek lokalnych przedsiębiorstwa do dalszego ich wykorzystania;
- 5) przychody ze sprzedaży towarów (składników majątkowych nabytych w celu odsprzedaży) i materiałów sprzedanych na zewnątrz przedsiębiorstwa, w którego skład wchodzi jednostka lokalna.

Wartość wyżej wymienionych produktów należy podać zgodnie ze sposobem wyceny stosowanym w przedsiębiorstwie (np. wg cen sprzedaży netto czy wg ustalonych dla wewnętrznych rozliczeń w ramach wielozakładowych przedsiębiorstw lub całkowitego kosztu wytworzenia).

Uwaga: jeżeli jednostka lokalna jest podatnikiem podatku akcyzowego, to ww. czynności, podlegające opodatkowaniu podatkiem akcyzowym, w świetle ustawy z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym, wykazuje się łącznie z podatkiem akcyzowym.

Z wartości ogółem wykazanej w pozycji 3 należy wydzielić w **pozycji 4** wartość wytworzonych produktów, a w **pozycji 6** wartość przychodów ze sprzedaży towarów i materiałów.

Pozycja 4 „Wartość wytworzonych produktów” obejmuje wartości:

- 1) przychody ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług), wytworzonych przez jednostkę lokalną, sprzedanych na zewnątrz przedsiębiorstwa, w którego skład wchodzi jednostka lokalna;
- 2) koszt wytworzenia świadczeń na potrzeby własne przedsiębiorstwa. W pozycji tej należy wykazać koszt wytworzenia wyrobów własnej produkcji wydanych do sieci własnych sklepów detalicznych, świadczeń na rzecz własnych inwestycji i na rzecz własnego zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, zakończonych wynikiem pozytywnym prac rozwojowych zaliczonych do wartości niematerialnych i prawnych, zawinionych niedoborów, zaniechanej produkcji, nieuzasadnionych kosztów pośrednich, odpisanych rozliczeń międzyokresowych kosztów;
- 3) wartość przyrostu zapasów produktów gotowych oraz półproduktów i produktów w toku (stan na koniec roku minus stan na początek roku);
- 4) wartość wytworzonych produktów (wyrobów i usług) przez jednostkę lokalną, przekazanych do innych jednostek lokalnych przedsiębiorstwa do dalszego ich wykorzystania.

Pozycja 5 „w tym: przypada na produkty przeznaczone do sprzedaży na zewnątrz przedsiębiorstwa” obejmuje wartości:

- 1) przychody ze sprzedaży produktów (wyrobów i usług), wytworzonych przez jednostkę lokalną, sprzedanych na zewnątrz przedsiębiorstwa, w którego skład wchodzi jednostka lokalna;
- 2) koszt wytworzenia świadczeń na potrzeby własne przedsiębiorstwa. W pozycji tej należy wykazać koszt wytworzenia wyrobów własnej produkcji wydanych do sieci własnych sklepów detalicznych, świadczeń na rzecz własnych inwestycji i na rzecz własnego zakładowego funduszu świadczeń socjalnych, zakończonych wynikiem pozytywnym prac rozwojowych zaliczonych do wartości niematerialnych i prawnych, zawinionych niedoborów, zaniechanej produkcji, nieuzasadnionych kosztów pośrednich, odpisanych rozliczeń międzyokresowych kosztów;
- 3) wartość przyrostu zapasów produktów gotowych oraz półproduktów i produktów w toku (stan na koniec roku minus stan na początek roku).

Kwota, jaka pozostaje po odjęciu od wartości wykazanej w pozycji 4 wartości wykazanej w pozycji 5, oznacza wartość produktów, które przekazywane są do dalszego przetwarzania w innych jednostkach lokalnych.

Pozycja 6 „Wartość przychodów ze sprzedaży towarów i materiałów” obejmuje przychody ze sprzedaży towarów (składników majątkowych nabytych w celu odsprzedaży) i materiałów sprzedanych na zewnątrz przedsiębiorstwa, w którego skład wchodzi jednostka lokalna.

W pozycji 7 „Koszt nabycia (zakupu) sprzedanych towarów i materiałów” należy wykazać koszt nabycia (zakupu), łącznie z wartością zakupionych towarów i materiałów, poniesiony przez jednostkę lokalną odnoszący się do przychodów ze sprzedaży towarów (składników majątkowych nabytych w celu odsprzedaży) i materiałów sprzedanych na zewnątrz przedsiębiorstwa, w którego skład wchodzi jednostka lokalna.

W pozycji 8 „Całkowite koszty poniesione na wytworzenie produktów” należy wykazać koszty dotyczące wartości wytworzonych produktów wykazanych w pozycji 4, tj.:

- koszt własny produktów sprzedanych na zewnątrz przedsiębiorstwa przez jednostkę lokalną,
- koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki lokalnej oraz zapasów produktów gotowych oraz półfabrykatów i produktów w toku (stan na koniec roku minus stan na początek roku),
- całkowite koszty wytworzenia poniesione w danej jednostce lokalnej – dla produktów wytworzonych przeznaczonych do dalszego wykorzystania w innych jednostkach lokalnych obejmujące koszty wytworzenia oraz inne koszty ogólne dotyczące jednostki lokalnej.

Uwaga: Pozycję „Całkowite koszty poniesione na wytworzenie produktów” należy wykazać łącznie z podatkiem akcyzowym.

W pozycji 9 „Zużycie materiałów i energii” należy wykazać zużyte bezpośrednio w procesie technologicznym:

- materiały, na które składają się: surowce, materiały pomocnicze, półfabrykaty obcej produkcji, opakowania,
 - paliwa i energię elektryczną, które obejmują: paliwa ciekłe, stałe i gazowe, wszelkiego rodzaju energię, tj. elektryczną, parę, ciepłą wodę, sprężone powietrze itp.,
- nabyte zarówno od innych jednostek organizacyjnych, jak i wytworzone we własnym zakresie.

W pozycji 11 „Usługi obce” należy wykazać:

- obróbkę obcą, a w odniesieniu do produkcji budowlano-montażowej – podwykonawstwo,
 - usługi transportowe oraz sprzętu specjalistycznego, w tym sprzętu budownictwa,
 - usługi remontowe,
 - usługi łączności (pocztowe, telekomunikacyjne itp.),
 - informatyczne, wydawnicze itp.,
- nabyte zarówno od innych jednostek organizacyjnych, jak i wytworzone we własnym zakresie.

Dla działalności handlowej należy wypełnić tylko pozycje 3, 6 i 7.

CZĘŚĆ V. DANE UZUPEŁNIAJĄCE W ZAKRESIE DZIAŁALNOŚCI HANDLOWEJ

Część V dotyczy przedsiębiorstw prowadzących działalność handlową zaliczaną według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007) do sekcji G „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

Objaśnienia do działu 1 i 2 części V ankiety znajdują się na formularzu.

CZĘŚĆ VI. PODMIOTY Z KAPITAŁEM ZAGRANICZNYM

Obowiązek sprawozdawczy w zakresie wypełniania cz. VI dotyczy spółek, oddziałów przedsiębiorców zagranicznych, a także podmiotów zorganizowanych w innej formie prawnej niż wymienione i posiadających kapitał zagraniczny zarówno przez cały rok, jak i przez część roku sprawozdawczego.

Wszystkie oddziały przedsiębiorców zagranicznych posiadające kapitał zagraniczny powinny wypełnić cz. VI formularza. Dane o wartości kapitału zagranicznego należy podać w oparciu o prowadzoną przez oddział rachunkowość. **Oddziały przedsiębiorców zagranicznych nieposiadające kapitału zagranicznego** zaznaczają w pytaniu 1 odpowiedź „2” i nie wypełniają dalszych punktów tej części.

Uwaga:

- 1) **sprawozdanie dotyczy danych za rok kalendarzowy**, tzn. wypełnia się je również wówczas, gdy rok obrotowy nie jest zgodny z rokiem kalendarzowym;
- 2) podmioty, których **rok obrotowy nie pokrywa się z kalendarzowym** - podają dane o kapitale według stanu na dzień: 1.01.2023 r. i 31.12.2023 r. oraz pozostałe dane za rok kalendarzowy;
- 3) podmioty, które **przez cały rok 2023 posiadały kapitał zagraniczny** - wypełniają wszystkie punkty części VI formularza;
- 4) podmioty, które **przez część roku 2023 posiadały kapitał zagraniczny** (np. podmioty, które w roku sprawozdawczym sprzedały/nabyły udziały zagraniczne), w pytaniu pierwszym zaznaczają „1”, a pozostałe pytania wypełniają w zależności od okresu prowadzenia działalności jako podmiot z udziałem kapitału zagranicznego, (np. jeśli podmiot przez pierwsze 6 miesięcy roku posiadał kapitał zagraniczny i np. eksportował swoje wyroby lub usługi, to w dziale 2 pkt 1.1 kol. 1 i pkt 1.2 kol. 7 podaje wartość kapitału tylko na początek okresu, a wartość eksportu do dnia sprzedaży udziałów zagranicznych);
- 5) podmioty, które **powstały w roku 2023** - podają dane o kapitale według stanu na dzień 31.12.2023 r., informacje o udziałowcach zagranicznych – tylko na koniec roku (dział 2 punkt 1.1 - wypełniona tylko rubryka 2, punkt 1.2 - wypełnione wszystkie rubryki z wyjątkiem rubryki 7) oraz pozostałe dane za ten okres roku 2023, w którym działały jako podmiot z kapitałem zagranicznym;
- 6) podmioty, które **przez cały rok 2023 nie posiadały kapitału zagranicznego** - odpowiadają tylko na pytanie 1 w dziale 1, wskazując odpowiedź „2” (nie);
- 7) podmioty **posiadające w roku 2023 kapitał zagraniczny, które nie rozpoczęły jeszcze działalności gospodarczej**, w pytaniu pierwszym zaznaczają „1” i wypełniają pytania dotyczące poniesionych nakładów na pozyskanie aktywów trwałych (na zakup środków trwałych i środki trwałe w budowie) w dziale 1 oraz dane dotyczące kapitału w dziale 2;
- 8) podmioty **z zawieszoną działalnością, w stanie likwidacji, upadłości, nieaktywne – nie wykreślone z rejestru, które posiadały w 2023 r. udziały kapitału zagranicznego**, są zobowiązane do wypełnienia cz. VI sprawozdania.

Symbol kraju (dwuliterowy) należy podać zgodnie z wykazem kodów krajów według standardu ISO 3166-1.

Dział 1

Punkt 1 Za **podmiot zagraniczny**, uznajemy podmiot z siedzibą za granicą lub podmiot z siedzibą w Polsce, zależny od podmiotu z siedzibą za granicą. Za podmiot zagraniczny uznajemy także osobę fizyczną, nieposiadającą obywatelstwa polskiego.

Punkt 2 Wypełniają podmioty powstałe w 2023 r. jako podmioty z udziałem kapitału zagranicznego, zarówno nowe, jak i te, do których w ciągu 2023 r. wszedł udziałowiec zagraniczny.

Punkt 2.2 Podmioty nowe z udziałem zagranicznym, tzn. takie, które przed rokiem 2023 nie istniały, w podpunkcie a) wybierają odpowiedź „1”; podmioty, do których w 2023 r. wszedł zagraniczny udziałowiec w wyniku fuzji, przejęcia, wydzielenia lub podziału istniejącego podmiotu lub wejścia zagranicznego inwestora jako udziałowca w podmiocie, który do roku 2023 nie posiadał udziałów zagranicznych, w podpunkcie b) zaznaczają „2”.

W pytaniu 3 należy określić przynależność podmiotu do grupy przedsiębiorstw (np. grupy kapitałowej). **Grupę przedsiębiorstw** tworzą co najmniej dwa przedsiębiorstwa samodzielne pod względem prawnym, jednak wzajemnie od siebie zależne gospodarczo ze względu na istniejące między nimi powiązania w zakresie kontroli. W ramach grupy wyodrębnia się powiązania pomiędzy **jednostką dominującą a jednostkami zależnymi**. Grupa przedsiębiorstw może powstać zarówno w wyniku ukształtowania się określonych stosunków prawnych, jak i w wyniku wywierania przez jedno przedsiębiorstwo decydującego wpływu na działalność innego, w tym na skutek zawarcia umowy. Jako kryterium istnienia grupy należy przyjąć istnienie wspólnego ośrodka podejmowania decyzji ekonomicznych wyznaczających strategię działania. Grupa przedsiębiorstw może mieć więcej niż jeden ośrodek decyzyjny, szczególnie do podejmowania decyzji w zakresie strategii, produkcji, sprzedaży, podatków, polityki finansowej. Tworzy całość gospodarczą, upoważnioną do dokonywania wyborów, zwłaszcza dotyczących jednostek, które obejmuje. W ramach grupy przedsiębiorstw można często wyodrębnić podgrupy.

Wyróżnia się następujące typy grup:

- **wielonarodowa (międzynarodowa) grupa przedsiębiorstw** – składająca się z co najmniej dwóch przedsiębiorstw lub jednostek prawnych mających siedziby w różnych krajach,
- **okrojona (niepełna) grupa przedsiębiorstw** – część grupy międzynarodowej zlokalizowana w tym samym kraju. Może ona składać się tylko z jednej jednostki, jeśli pozostałe jednostki posiadają siedziby poza granicami kraju. Przedsiębiorstwo może zatem stanowić okrojoną grupę przedsiębiorstw lub być jego częścią,
- **grupa krajowa** – wszystkie jednostki prawne wchodzące w skład grupy mają siedzibę na terenie tego samego kraju.

Odpowiedź „tak” w punkcie 3 nie musi być utożsamiana z przekazywaniem bilansu do bilansu skonsolidowanego grupy.

W pytaniu 4 należy podać symbol kraju siedziby zarządu **jednostki dominującej najwyższego szczebla** w grupie przedsiębiorstw (głowa grupy - *ang. head of group*), niekontrolowanej przez żadną inną jednostkę prawną oraz jej procentowy udział w kapitale podstawowym jednostki sprawozdawczej. W przypadku, gdy jednostka dominująca kontrolowała jednostki zależne w grupie przedsiębiorstw w inny sposób niż poprzez posiadanie udziałów, rubryka „% udziału” pozostaje nie wypełniona.

Uwaga do pytań 5, 6, 7, 8, 9, 10:

równoznaczne z pojęciem „eksport”, stosowanym w odniesieniu do krajów pozaunijnych, **jest pojęcie „wewnątrzspółnotowa dostawa”,** w odniesieniu do krajów członkowskich Unii Europejskiej. Transakcje w ramach „wewnątrzspółnotowej dostawy” należy wykazać jako eksport.

W pytaniu 6a) należy podać wartość sprzedaży wyrobów na eksport, w pytaniu **6b)** ogólną liczbę krajów, do których dokonywany był eksport, a w pytaniu **6c)** symbole krajów pięciu głównych rynków eksportowych oraz procentowy udział tych rynków w sprzedaży eksportowej wykazanej w punkcie **6a)**.

Przy obliczaniu udziału poszczególnych rynków w eksporcie należy wartość eksportu do danego kraju odnosić do ogólnej wartości eksportu. Np. jeżeli wartość eksportu wyrobów na rynek niemiecki wyniosła 20 tys. zł, a przychody ze sprzedaży eksportowej wyniosły 50 tys. zł, to udział rynku niemieckiego w ogólnej wartości eksportu wynosi 40 %, tj. $(20 : 50) \times 100$.

Uwaga: analogicznie należy ustalać udział procentowy poszczególnych rynków w eksporcie usług, pyt. 8b, eksporcie towarów lub materiałów, pyt. 10b. Wartość eksportu wykazana w punktach 6a), 8a), 10a) powinna być zgodna z wielkością wykazaną w rachunku zysków i strat.

W pytaniach 6d), 8d), 10d) należy podać wartość eksportu do jednostki macierzystej/głowy grupy/jednostki dominującej i jednostek powiązanych w ramach grupy przedsiębiorstw, których siedziba znajdowała się poza granicami kraju.

Uwaga do pytań 11, 12, 13, 14, i 15:

równoznaczne z pojęciem „import”, stosowanym w odniesieniu do krajów pozaunijnych, **jest pojęcie „wewnątrzwspólnotowe nabycie”**, w odniesieniu do krajów członkowskich Unii Europejskiej. Transakcje w ramach „wewnątrzwspólnotowego nabycia” należy wykazać jako import. **W pytaniu 12.1** należy podać wartość ogółem zakupów surowców, materiałów, półfabrykatów, towarów i usług oraz środków trwałych z importu dokonanych przez podmiot w ciągu roku. Import uszlachetniający należy ująć metodą brutto, tzn. razem z towarami poddanymi uszlachetnieniu. Wartość importu prosimy podać bez podatku VAT.

W pytaniu 12.1a) należy podać wartość zakupionych surowców, materiałów i półproduktów, wykorzystanych w procesie produkcji na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

W pytaniu 12.1b) należy podać tylko wartość towarów z importu przeznaczonych do dalszej odsprzedaży.

W pytaniu 12.1c) usługą w wymianie międzynarodowej jest usługa, w której jeden podmiot transakcji (dostarczenia/nabycia usługi) ma swoją siedzibę/miejsce zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej, natomiast drugi podmiot transakcji ma swoją siedzibę/miejsce zamieszkania za granicą.

W pytaniu 12.2 należy wykazać wartość importu ogółem od jednostki macierzystej/głowy grupy/jednostki dominującej i jednostek powiązanych w ramach grupy grupy przedsiębiorstw, których siedziba znajdowała się poza granicami kraju.

W pytaniu 14.1 należy podać wartość nakładów na pozyskanie aktywów trwałych w Rzeczypospolitej Polskiej, tj. nakłady na wartości niematerialne i prawne, rzeczowe aktywa trwałe., inwestycje długoterminowe, należności długoterminowe, długoterminowe rozliczenia międzyokresowe.

Uwaga: inwestorzy budujący budynki mieszkalne z przeznaczeniem do sprzedaży, w punkcie 14.1 i odpowiednio 14.2 wykazują również poniesione w roku sprawozdawczym koszty ich budowy.

W pytaniu 14.2 należy podać wartość poniesionych w okresie sprawozdawczym nakładów na nabycie (w tym również zakup środków trwałych niewymagających montażu) bądź wytworzenie (montaż) na własne potrzeby środków trwałych, nakłady na środki trwałe w budowie (niezakończone, tj. na przyszłe środki trwałe), nakłady na ulepszenie (przebudowę, rozbudowę, rekonstrukcję i modernizację) własnych środków trwałych, na ulepszenie obcych środków trwałych oraz inne nakłady związane z budową środka trwałego, tzw. pierwsze wyposażenie - wraz z kosztami ponoszonymi przy ich nabyciu, tj. kosztami transportu, załadunku i wyładunku, ubezpieczenie w drodze, ceł itp. - niezależnie od źródeł finansowania. Nakłady inwestycyjne obejmują nakłady na obiekty produkcji krajowej, jak i z importu. Przez nakłady z importu należy rozumieć wydatki poniesione na środki trwałe wyprodukowane poza granicami kraju, również w przypadku ich zakupu u dealera lub pośrednika.

Nabycie używanych środków trwałych pochodzących z importu należy traktować jako zakup nowych środków trwałych i wykazywać je w punkcie 14.2, natomiast nabycie używanych środków trwałych pochodzących z importu, a użytkowanych dotychczas przez krajowych właścicieli – należy uważać za zakup krajowego używanego środka trwałego i wykazać w pozycji 14.3.

W pytaniu 14.3 należy wykazać wartość poniesionych w okresie sprawozdawczym nakładów na nabycie środków trwałych (budynków i budowli, maszyn i urządzeń technicznych, środków transportu itd.), użytkowanych już przez poprzedniego właściciela (użytkownika w Rzeczypospolitej Polskiej) wraz z nakładami ponoszonymi przy ich nabyciu oraz zakup środków trwałych w budowie (niezakończonych).

Pytania 15 i 16 dotyczą nakładów poniesionych na pozyskanie aktywów trwałych **zlokalizowanych za granicą**, np. budowa siedziby oddziału, zakup udziałów w podmiotach mających siedzibę poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Nie należy ujmować w tych punktach wartości nakładów na środki trwałe z importu (np. zakup samochodu za granicą i sprowadzenie go do Polski) - zakupiony środek trwały musi pozostać poza terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Przez nakłady w punktach 13, 14, 15 i 16 należy rozumieć nabycie aktywów trwałych, niezależnie od terminu ich płatności.

Dział 2

W pytaniu 1.1 należy wykazać kapitał podstawowy. Wartości wykazane w tym punkcie nie mogą przyjmować wielkości ujemnych.

Kwoty kapitału podstawowego (wiersz 01 stan na początek i koniec roku) powinny być zgodne z bilansem oraz danymi uzupełniającymi do bilansu dotyczącymi podziału na kapitał krajowy i zagraniczny.

W wierszu 02 należy wykazać kapitał krajowy (z tego kapitał osób fizycznych w wierszu 03, kapitał osób prawnych w wierszu 04), a **w wierszu 05** kapitał zagraniczny, podając stan na początek oraz na koniec roku.

Przy podawaniu wartości w wierszu 05 w przypadku posiadania tylko procentowego udziału udziałowca zagranicznego należy dla tego wiersza wyliczyć wartość udziału wspólnika. Np. kapitał podstawowy podmiotu wynosi 100 tysięcy złotych, a udział wspólnika zagranicznego 60 %. Oznacza to, że wartość kapitału zagranicznego w kapitale podstawowym wynosi 60 tys. zł ($100 \text{ tys. zł} \times 0,60 = 60 \text{ tys. zł}$).

Uwaga: analogicznie należy ustalać wartość udziału w pozostałych wierszach tego sprawozdania, a dla spółek tzw. giełdowych przyjąć udziały podawane przez biura maklerskie.

W wierszu 06 należy wykazać wartość kapitału rozproszonego, wykazując stan na początek roku w rubryce 1 i stan na koniec roku w rubryce 2. Kapitał rozproszony to kwota zaangażowanego kapitału, którego nie można przyporządkować konkretnym udziałowcom.

W pytaniu 1.2 podajemy szczegółowe informacje o zagranicznych udziałowcach.

W kolumnie 3 należy podać jedną z 4 możliwych kategorii udziałowców zgodnie z uwagą zamieszczoną w odnośniku a) w punkcie 1.2.

Osobę fizyczną zaliczamy do kategorii osób zagranicznych, gdy:

- 1) nie posiada obywatelstwa polskiego i ma miejsce zamieszkania za granicą;
- 2) nie posiada obywatelstwa polskiego i ma miejsce zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej.

Osobę fizyczną zaliczamy do kategorii osób krajowych, gdy:

- 1) posiada obywatelstwo polskie i ma miejsce zamieszkania w Rzeczypospolitej Polskiej;
- 2) posiada obywatelstwo polskie i ma miejsce zamieszkania za granicą.

Osobę fizyczną posiadającą podwójne obywatelstwo, w tym polskie, uznajemy za osobę krajową.

Kategoria 4: za osobę prawną z siedzibą na terenie Rzeczypospolitej Polskiej **zależną** od podmiotów zagranicznych uważa się podmiot kontrolowany pośrednio lub bezpośrednio przez jednostkę dominującą/głową grupy/jednostkę macierzystą.

Uwaga: W przypadku wyboru kategorii 4 udziałowca należy w kolumnie 3a wpisać numer REGON

W wierszach 01 do 10 w kolumnie 6 należy podać procentowy udział inwestora zagranicznego w liczbie głosów na walnym zgromadzeniu wspólników lub akcjonariuszy spółki, a w **kolumnach 9 i 10** – symbol kraju końcowego właściciela kapitału (spółka dominująca/głowa grupy/ jednostka macierzysta w grupie jednostek powiązanych) i jego udział w kapitale bezpośredniego udziałowca jednostki sprawozdawczej

Końcowy właściciel kapitału – podmiot, który kontroluje, bezpośrednio lub pośrednio, więcej niż połowę głosów na walnym zgromadzeniu wspólników lub więcej niż połowę udziałów i który nie jest kontrolowany przez żadną inną jednostkę.

Stan kapitału poszczególnych udziałowców zagranicznych na początek (kolumna 7) i koniec roku (kolumna 8) powinien spełniać warunki:

- suma wartości w wierszach od 01 do n w kolumnie 7 powinna być równa wartości w punkcie 1.1 wiersz 05 kolumna 1,
- suma wartości w wierszach od 01 do n w kolumnie 8 powinna być równa wartości w punkcie 1.1 wiersz 05 kolumna 2.

Jeżeli podmiot wykazał w kolumnie 8 wartość kapitału na koniec roku, to w kolumnach 6, 9 i 10 podaje stan na dzień 31.12.2023.

Uwaga: W formularzu papierowym, w przypadku liczby udziałowców większej niż 10 należy powielić stronę i wpisać kolejnych udziałowców.

Punkt 1.3 wypełniają podmioty powstałe w 2023 r.

Należy wykazać **deklarowane** (niezależnie od terminów wpłaty) wkłady udziałowca zagranicznego w gotówce lub w postaci niepieniężnej do podmiotu (w punkcie 1.3.1 należy wykazać wartość wkładów pieniężnych i niepieniężnych zadeklarowanych w dniu rejestracji, a w punkcie 1.3.2 tylko aporty rzeczowe).

Pytanie 1.4 wypełniają podmioty, niezależnie od daty ich powstania.

Należy podać **wniesione w ciągu 2023 r.** zagraniczne wkłady pieniężne lub rzeczowe, które były deklarowane (w akcie notarialnym) w dniu rejestracji podmiotu.

W pytaniu 1.5 należy wykazać wzrost i spadek zobowiązań z tytułu kredytów lub pożyczek zagranicznych **(wraz z ewentualnymi odsetkami i różnicami kursowymi).**

Uwaga: Nie uważa się za pożyczkę lub kredyt zagraniczny pożyczki lub kredytu udzielonych przez bank zagraniczny, którego siedziba znajduje się na terenie Rzeczypospolitej Polskiej.

Stan zobowiązań z tytułu kredytów/pożyczek zagranicznych na 1.01.2023 r. plus wzrost zobowiązań z tytułu nowego kredytu/pożyczki pomniejszony o spadek zobowiązań z tytułu spłaty kredytu/pożyczki równa się stanowi zobowiązań z tytułu kredytów/pożyczek zagranicznych na 31.12.2023 r. (np. stan na BO = 100 tys. zł, zwiększenie kredytu wynosi 50 tys. zł, a spłata wynosi 40 tys. zł, to stan na koniec roku wynosi 110 tys. zł (100 + 50 - 40 = 110)).

CZĘŚĆ VII. BADANIE NOWO POWSTAŁYCH PRZEDSIĘBIORSTW

Wypełniają przedsiębiorstwa niezależnie od rodzaju prowadzonej ewidencji księgowej, które powstały w latach 2019–2022.

W punkcie 1B. należy wykazać:

- przedsiębiorstwa działające na **rynku lokalnym** to przedsiębiorstwa działające w sposób zorganizowany i ciągły na terenie gminy lub kilku sąsiednich gmin, zlokalizowanych w obrębie jednego lub sąsiadujących z miejscem siedziby przedsiębiorstwa powiatów,
- przedsiębiorstwa działające na **rynku regionalnym** to przedsiębiorstwa działające w sposób zorganizowany i ciągły na terenie kilku powiatów, zlokalizowanych w granicach jednego lub sąsiadujących z miejscem siedziby przedsiębiorstwa województw,
- przedsiębiorstwa działające na **rynku krajowym** to przedsiębiorstwa działające w sposób zorganizowany i ciągły w kilku województwach lub na terenie całego kraju
- przedsiębiorstwa działające na **rynku międzynarodowym** to przedsiębiorstwa, które w sposób zorganizowany i ciągły eksportują produkty lub usługi poza granice Polski (z wyłączeniem sporadycznej sprzedaży).

CZĘŚĆ VIII. ORGANIZACJA DZIAŁALNOŚCI PRZEDSIĘBIORSTWA WEDŁUG FUNKCJI BIZNESOWYCH

Część VIII ankiety dotyczy organizacji działalności Państwa przedsiębiorstwa, tj. jednostki prawnej. W odpowiedziach **nie należy uwzględniać innych przedsiębiorstw (jednostek prawnych)**, np. jednostek zależnych.

Funkcja biznesowa to zestaw zadań, które przedsiębiorstwo musi regularnie wykonywać w celu wprowadzenia produktu lub usługi na rynek. Zadania te mogą być wykonywane samodzielnie przez przedsiębiorstwo lub zlecane do wykonania na zewnątrz. Pełen zestaw funkcji biznesowych realizowanych przez przedsiębiorstwo obejmuje zadania związane z realizacją podstawowego celu działania przedsiębiorstwa (produkcja wyrobów i /lub świadczenie usług) oraz wszystkie niezbędne aktywności wspierające (np. księgowość, kadry, obsługa informatyczna, itp.), podejmowane w celu realizacji głównej działalności przedsiębiorstwa.

Podział funkcji biznesowych:

1. **Produkcja** – obejmuje działalności z sekcji A (Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo), B (Górnictwo i wydobywanie), C (Przetwórstwo przemysłowe), D (Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę) i F (Budownictwo) według klasyfikacji PKD 2007, tj.:

- Uprawy rolne, chów i hodowlę zwierząt, łowiectwo, działalność usługową wspomagającą rolnictwo, leśnictwo i pozyskiwanie drewna (z wyłączeniem działalności usługowej związanej z leśnictwem), rybactwo;
 - Produkcję; przetwarzanie; montaż; drukowanie i intrologatorstwo;
 - Wydobywanie węgla; górnictwo ropy naftowej i gazu ziemnego oraz pozostałych surowców; wytwarzanie energii (z wyjątkiem handlu energią elektryczną);
 - Realizację projektów budowlanych związanych ze wznoszeniem budynków; roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej; zadania budowlane specjalistyczne, w tym rozbiórki.
2. **Zarządzanie i administracja** – obejmuje:
- Zarządzanie – usługi finansowe (np. bankowe, ubezpieczeniowe, leasing finansowy, zarządzanie funduszami); działalność firm centralnych (head offices); działalność związaną z zarządzaniem zasobami ludzkimi;
 - Administrację – zarządzanie rynkami finansowymi; działalność prawniczą; działalność rachunkowo-księgową, doradztwo podatkowe (audyt); administracyjną obsługę biura i usługi wspomagające prowadzenie działalności gospodarczej; usługi administracji publicznej.
3. **Inżynieria i związane z nią usługi techniczne** – na przykład zadania pomocnicze przy wydobyciu surowców; działalność w zakresie nagrań dźwiękowych i produkcji nagrań video; zadania w zakresie architektury i inżynierii oraz analizy techniczne.
4. **Badania i rozwój** – na przykład badania naukowe i prace rozwojowe w obszarze nauk przyrodniczych i technicznych, a także nauk społecznych i humanistycznych.
5. **Technologie informacyjno-komunikacyjne** – na funkcję tę składają się:
- Usługi technologii informacyjnych i komunikacyjnych – działalność wydawnicza w zakresie oprogramowania i doradztwo w zakresie informatyki; zadania związane z nadawaniem programów ogólnodostępnych i abonamentowych; zadania związane z telekomunikacją; przetwarzanie danych i zarządzanie stronami internetowymi (hosting); działalność portali internetowych i podobne zadania usługowe w zakresie informatyki; instalacja komputerów typu mainframe; naprawa i konserwacja komputerów i systemów (tele)komunikacyjnych;
 - Zadania związane z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz zadania powiązane.
6. **Sprzedaż, marketing i usługi posprzedażowe** – obejmuje:
- Sprzedaż – handel hurtowy i detaliczny; handel paliwami gazowymi i energią elektryczną; działalność agentów zajmujących się sprzedażą; obrót nieruchomościami;
 - Marketing i usługi posprzedażowe – reklamę i działalność związaną z reprezentowaniem mediów; badanie rynku i opinii publicznej; zadania centrów telefonicznych (call center).
7. **Transport, logistyka i magazynowanie** – obejmuje:
- Transport i logistykę – działalność w zakresie transportu drogowego, wodnego, kolejowego i lotniczego; transport pasażerski i transport towarów; usługi pocztowe;
 - Magazynowanie i przechowywanie towarów – magazynowanie; przechowywanie towarów; pakowanie.
8. **Inne funkcje biznesowe** – obejmują:
- Zarządzanie obiektem – usługi związane z zakwaterowaniem (np. w hotelach, na obozowiskach); usługi związane z żywnością (np. w kawiarniach i restauracjach); sprzątanie obiektów; usługi związane z utrzymaniem terenów zielonych; wynajem nieruchomości; działalność bibliotek, muzeów, ośrodków sportowych;
 - Konserwację i naprawę – konserwację i naprawę sprzętu elektronicznego (innego niż komputery i systemy (tele)komunikacyjne), środków transportu, artykułów użytku osobistego i domowego;
 - Inne usługi – pobór wody, działania związane ze zbieraniem odpadów, odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków; usługi związane z rekultywacją; usługi profesjonalne (np. fotograficzne i związane z tłumaczeniami); wydawanie książek i periodyków; działalność agentów i pośredników turystycznych; wynajem i dzierżawę (leasing operacyjny); ochronę; edukację; opiekę zdrowotną i pomoc społeczną z zakwaterowaniem; działalność społeczną; działalność twórczą związaną z kulturą; działalność związaną z grami losowymi i zakładami wzajemnymi; działalność związaną ze sportem (z wyłączeniem zarządzania obiektem); działalność organizacji członkowskich.

W pytaniu 1 rubryka 3 dla funkcji wykonywanych wewnętrznie (wskazanych w rubryce 2) należy podać **liczbę pracujących** według stanu w dniu 31.12.2023 r. w osobach, tj. bez znaku po przecinku.

Osoby wykonujące więcej niż jedną funkcję biznesową powinny być zaklasyfikowane zgodnie z główną wykonywaną przez nie funkcją (np. osobę poświęcającą 70% czasu pracy na realizację zadań w zakresie sprzedaży i 30% w zakresie marketingu należy przypisać do funkcji Sprzedaż).

W przypadku braku dokładnych danych, należy podać szacunkową liczbę pracujących w poszczególnych funkcjach.

W pytaniu 1 rubryki 4–7 należy wykazać funkcje biznesowe (związane z realizacją podstawowego celu działania przedsiębiorstwa oraz wspierające) zlecane do wykonania innym przedsiębiorstwom w kraju i/lub za granicą według stanu na dzień 31.12.2023 r.

Dotyczy funkcji biznesowych, które przed zleceniem były wykonywane samodzielnie przez Państwa przedsiębiorstwo oraz funkcji, które od momentu powstania Państwa przedsiębiorstwa były pozyskiwane na zewnątrz. **Nie dotyczy** zwykłego zakupu usług, szczególnie jednorazowego. **Podwykonawstwo** inne niż jednorazowy zakup może stanowić zlecenie realizacji funkcji biznesowej na zewnątrz.

Zlecenie funkcji może obejmować zlecenie funkcji **w całości lub częściowo** zlecenie działań w ramach danej funkcji biznesowej.

Funkcje biznesowe realizowane przez inne jednostki prawne, w tym podmioty należące do tej samej grupy przedsiębiorstw (np. jednostki zależne lub stowarzyszone, oddziały i zakłady zagraniczne) są traktowane jako zlecane do wykonania na zewnątrz przedsiębiorstwa.

Przedsiębiorstwo może zlecać realizację wielu funkcji biznesowych jednocześnie i różnym przedsiębiorstwom, możliwe jest zatem wskazanie kilku odpowiedzi zarówno dla funkcji, jak i miejsc ich realizacji.

Wskazania typu przedsiębiorstwa według jego **przynależności do grupy przedsiębiorstw** (przedsiębiorstwo w ramach tej samej grupy przedsiębiorstw; inne przedsiębiorstwo) należy dokonać zgodnie z definicją grupy przedsiębiorstw zawartą w objaśnieniach do Części VI Dział 1 pytanie 3.

Zlecenie wykonania funkcji biznesowych do innych przedsiębiorstw **z tej samej grupy przedsiębiorstw** (w pytaniu 1 wskazanie rubryki 4 lub 6) może być skierowane tylko przez przedsiębiorstwa należące do grup przedsiębiorstw.

Pytanie 1 rubryka 8 – podział obszarów geograficznych (na podstawie GEONOM edycja 2020):

- **Inne kraje europejskie:** Albania, Andora, Białoruś, Bośnia i Hercegowina, Czarnogóra, Gibraltar, Guernsey, Islandia, Jersey, Kosowo, Liechtenstein, Macedonia, Mołdawia, Norwegia, San Marino, Serbia, Szwajcaria, Turcja, Ukraina, Watykan, Wyspa Man, Wyspy Owcze.
- **Ameryka Środkowa i Południowa:** Anguilla, Antigua i Barbuda, Argentyna, Aruba, Bahamy, Barbados, Belize, Bermudy, Boliwia, Bonaire, Sint Eustatius i Saba, Brazylia, Brytyjskie Wyspy Dziewicze, Chile, Curaçao, Dominika, Dominikana, Ekwador, Falklandy, Grenada, Gujana, Gwatemala, Haiti, Honduras, Jamajka, Kajmany, Kolumbia, Kostaryka, Kuba, Meksyk, Montserrat, Nikaragua, Panama, Paragwaj, Peru, Saint Kitts i Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent i Grenadyny, Salwador, Sint Maarten, Surinam, Trynidad i Tobago, Turks i Caicos, Urugwaj, Wenezuela, Wyspy Dziewicze Stanów Zjednoczonych.
- **Inne kraje Azji, Australia i Oceania:** Afganistan, Antarktyda, Arabia Saudyjska, Armenia, Australia, Azerbejdżan, Bahrajn, Bangladesz, Bhutan, Brunei, Chiny – Specjalny Region Administracyjny Hongkong, Chiny – Specjalny Region Administracyjny Makau, Chiny – Tajwan, Dalekie Wyspy Mniejsze Stanów Zjednoczonych, Fidżi, Filipiny, Francuskie Terytoria Południowe i Antarktyczne, Georgia Południowa i Sandwich Południowy, Grenlandia, Gruzja, Guam, Indonezja, Irak, Iran, Izrael, Japonia, Jemen, Jordania, Kambodża, Katar, Kazachstan, Kirgistan, Kiribati, Korea Południowa, Korea Północna, Kuwejt, Laos, Liban, Malediwy, Malezja, Mariany Północne, Mikronezja, Mjanma (Birma), Mongolia, Nauru, Nepal, Niue, Nowa Kaledonia, Nowa Zelandia, Oman, Pakistan, Palau, Palestyna, Papua-Nowa Gwinea, Pitcairn, Polinezja Francuska, Samoa, Samoa Amerykańskie, Singapur, Sri Lanka, Syria, Tadżykistan, Tajlandia, Timor Wschodni, Tokelau, Tonga, Turkmenistan, Tuvalu, Uzbekistan, Vanuatu, Wallis i Futuna, Wietnam, Wyspa Bouveta, Wyspa Bożego Narodzenia, Wyspa Norfolk, Wyspy Cooka, Wyspy Heard i McDonalda, Wyspy Kokosowe, Wyspy Marshalla, Wyspy Salomona, Zjednoczone Emiraty Arabskie.

- **Afryka:** Algieria, Angola, Benin, Botswana, Brytyjskie Terytorium Oceanu Indyjskiego, Burkina Faso, Burundi, Czad, Demokratyczna Republika Kongo, Dżibuti, Egipt, Erytrea, Etiopia, Gabon, Gambia, Ghana, Gwinea, Gwinea Bissau, Gwinea Równikowa, Kamerun, Kenia, Komory, Kongo, Lesotho, Liberia, Libia, Madagaskar, Malawi, Mali, Maroko, Mauretania, Mauritius, Mozambik, Namibia, Niger, Nigeria, Republika Południowej Afryki, Republika Środkowoafrykańska, Republika Zielonego Przylądka, Rwanda, Senegal, Seszele, Sierra Leone, Somalia, Suazi, Sudan, Sudan Południowy, Tanzania, Togo, Tunezja, Uganda, Wybrzeże Kości Słoniowej, Wyspa Świętej Heleny, Wyspa Wniebowstąpienia i Tristan da Cunha, Wyspy Świętego Tomasza i Książęca, Zambia, Zimbabwe.

W pytaniu 1 rubryka 10 należy wskazać podstawową (główną) funkcję biznesową Państwa przedsiębiorstwa w roku 2023.

Podstawowa funkcja biznesowa to jest działalność przedsiębiorstwa, której wynikiem są wyroby lub usługi przeznaczone na rynek zewnętrzny lub na rzecz osób trzecich i generujące przychód przedsiębiorstwa. W większości przypadków jest zgodna z przeważającą działalnością przedsiębiorstwa (klasyfikowaną według kodu PKD) wpisaną do rejestru przedsiębiorstw.

Funkcja podstawowa **może obejmować** zestaw zadań związanych z realizacją podstawowego celu działania przedsiębiorstwa, których wynikiem są wyroby lub usługi przeznaczone na zewnątrz przedsiębiorstwa. Może obejmować działania zintegrowane pionowo, np. produkcję materiałów lub wyrobów, które stają się później trwałą częścią produkcji finalnej. Przedsiębiorstwo może mieć jedną lub więcej funkcji podstawowych.

Za funkcję podstawową **nie powinny być uznane** funkcje pomocnicze, czyli działalności pomocnicze, których celem jest umożliwienie lub ułatwienie produkcji przez daną jednostkę wyrobów lub usług przeznaczonych na zewnątrz przedsiębiorstwa (na rynek lub na rzecz osób trzecich). Same produkty funkcji pomocniczej nie są przekazywane na zewnątrz przedsiębiorstwa i nie generują przychodów. Przykładem funkcji pomocniczych mogą być: transport lub usługi księgowo bądź informatyczne realizowane na potrzeby własne badanej jednostki, działalność badawcza wykonywana wyłącznie lub w znacznym stopniu na potrzeby przedsiębiorstwa, składowanie w magazynach wyprodukowanych wyrobów.

W pytaniu 2 należy zaznaczyć odpowiedź „Tak”, jeżeli:

- funkcja biznesowa została przeniesiona całkowicie lub częściowo (tj. przekazana do wykonania) do innego przedsiębiorstwa zlokalizowanego za granicą (także zagranicznego oddziału lub zakładu) w okresie od początku 2021 r. do końca 2023 r. (proces przeniesienia funkcji nie musi być całkowicie ukończony w badanym okresie);
- przed procesem przeniesienia dana funkcja biznesowa była realizowana całkowicie lub częściowo wewnątrz Państwa przedsiębiorstwa;
- przeniesieniu funkcji biznesowej towarzyszy redukcja tej działalności w Państwa przedsiębiorstwie.

Przeniesienie funkcji biznesowej **nie obejmuje** (należy zaznaczyć odpowiedź „Nie”):

- ekspansji przedsiębiorstwa poza granicami kraju (np. utworzenie nowej linii produkcyjnej za granicą) lub zakupu usług za granicą (w tym dodatkowych usług, które Państwa przedsiębiorstwo realizuje również wewnątrz), jeżeli nie towarzyszy im przeniesienie za granicę tych funkcji biznesowych oraz redukcja związanych z nimi działalności w Państwa przedsiębiorstwie;
- przeniesienia za granicę funkcji biznesowej, która nigdy nie była realizowana w danym przedsiębiorstwie, tj. dana funkcja od początku istnienia przedsiębiorstwa była wykonywana na zewnątrz.

Podwykonawstwo może stanowić zarówno ekspansję przedsiębiorstwa, jak i przeniesienie. Jeżeli podwykonawstwo nie stanowi jednorazowego zakupu usługi, lecz związane jest z przeniesieniem funkcji biznesowej realizowanej dotychczas w Państwa przedsiębiorstwie do innego przedsiębiorstwa zlokalizowanego za granicą i redukcją tych działalności w Państwa przedsiębiorstwie, wówczas w pytaniu 2 należy zaznaczyć odpowiedź „Tak” lub „Nie, ale rozważano przeniesienie”.

INFORMACJA O PRACOCHŁONNOŚCI FORMULARZA

1. Przez czas przygotowania danych należy rozumieć czas przepracowany przez respondenta (w minutach) w związku z:
 - a) koniecznością przygotowania dokumentacji wewnętrznej, z której będą pochodzić dane do wypełnienia sprawozdania,
 - b) wykonywaniem dodatkowych przeliczeń danych pozyskanych bezpośrednio z ewidencji wewnętrznej,
 - c) opracowaniem danych według przekrojów wymaganych dla potrzeb sprawozdania.
2. Przez czas wypełnienia sprawozdania należy rozumieć czas przepracowany (w minutach) przy wypełnianiu sprawozdania tj. w szczególności czas przepracowany na wpisywanie danych i ewentualną ich korektę.

Wykaz symboli zastosowanych w formularzu Rocznej Ankiety Przedsiębiorstwa SP

(według kolejności ujętej w sprawozdaniach)

- ID – numer identyfikacyjny - REGON
- TL – telefon
- FX – telefaks
- OP – podstawowa forma prawna
- FP – szczególna forma prawna
- PKD – rodzaj działalności nadany zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności
- WO – numer województwa
- GD – symbol gminy
- US – urząd statystyczny
- IMI – symbol miejscowości
- NIP – numer identyfikacyjny podatnika
- LJ – liczba wszystkich jednostek lokalnych
- NS – numer nadawany automatycznie dla sklepów stanowiących samodzielne jednostki lokalne
- LS – liczba sklepów stanowiących samodzielne jednostki lokalne
- ZI – zadania inwestycyjne
- LZI – liczba zadań inwestycyjnych
- NRJL – numer kolejny jednostki lokalnej
- PO – symbol jednostki lokalnej prowadzącej działalność pomocniczą
- PR – symbol jednostki lokalnej prowadzącej działalność produkcyjną
- PR1 – symbol produkcyjnej jednostki lokalnej przedsiębiorstwa, gdy przedsiębiorstwo mieści się pod jednym adresem

Wykaz nazw i symboli województw stosowanych w statystyce

Nazwa województwa	Symbol	Nazwa województwa	Symbol
dolnośląskie	02	podlaskie	20
kujawsko-pomorskie	04	pomorskie	22
lubelskie	06	śląskie	24
lubuskie	08	świętokrzyskie	26
łódzkie	10	warmińsko-mazurskie	28
małopolskie	12	wielkopolskie	30
mazowieckie	14	zachodniopomorskie	32
opolskie	16	zagranica	35
podkarpackie	18		

OBJAŚNIENIA DO FORMULARZA SP	1
CZĘŚĆ I. PODSTAWOWE DANE O PRZEDSIĘBIORSTWIE	1
Objaśnienia do działu 1. Dane o sytuacji prawno-organizacyjnej	1
Objaśnienia do działu 2. Rodzaje działalności przedsiębiorstwa	3
CZĘŚĆ II. BILANS I RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	4
Objaśnienia do działu 1. Bilans sporządzony na dzień 31 XII	5
Aktywa	5
Pasywa	8
Dane uzupełniające do bilansu	10
Objaśnienia do działu 2. Rachunek zysków i strat	11
Wypełnianie sprawozdania przez podmioty prowadzące podatkową księgę przychodów i rozchodów	16
CZĘŚĆ III. ŚRODKI TRWAŁE	17
Objaśnienia do działu 1. Wartość brutto środków trwałych oraz nakłady na ich budowę, zakup i ulepszenie	18
Dane uzupełniające do działu 1	19
Objaśnienia do działu 1.0. Odpisy amortyzacyjne (umorzeniowe)	20
Objaśnienia do działu 1.1. Leasing finansowy	20
Objaśnienia do działu 2. Finansowanie nakładów	20
Objaśnienia do działu 3. Nakłady na środki trwałe według kierunków inwestowania	21
CZĘŚĆ IV. PODSTAWOWE DANE O JEDNOSTKACH LOKALNYCH	21
Objaśnienia do działu 1. Dane o miejscu prowadzenia działalności przedsiębiorstwa na terenie kraju oraz poza granicami kraju (tzw. jednostkach lokalnych)	21
Objaśnienia do działu 2. Rodzaje działalności oraz poniesione koszty w produkcyjnej jednostce lokalnej lub sklepach	26
CZĘŚĆ V. DANE UZUPEŁNIAJĄCE W ZAKRESIE DZIAŁALNOŚCI HANDLOWEJ	28
CZĘŚĆ VI. PODMIOTY Z KAPITAŁEM ZAGRANICZNYM	29
Dział 1	29
Dział 2	32
CZĘŚĆ VII. BADANIE NOWO POWSTAŁYCH PRZEDSIĘBIORSTW	33
CZĘŚĆ VIII. ORGANIZACJA FUNKCJI BIZNESOWYCH PRZEDSIĘBIORSTWA	33
INFORMACJA O PRACOCHŁONNOŚCI FORMULARZA	37
WYKAZ SYMBOLI ZASTOSOWANYCH W FORMULARZU ROCZNEJ ANKIETY PRZEDSIĘBIORSTWA ZA ROK 2023	38
WYKAZ NAZW I SYMBOLI WOJEWÓDZTW STOSOWANYCH W STATYSTYCE	38